

Laitila, Salo, S o n k k i l a

Jut, 16/2-60.

Laitila

Salon kylä

Sonkkilan kalmisto

Kertomus muinaistieteellisistä kaivauksista 6. 7. - 22. 7. 1959

Tohtori Helmer Salmo kaivoi vuonna 1958 Sonkkilan kalmistomäellä (Pajamäellä) n. 8m x 8m laajan alueen, joka sisälsi 12 hautaa. Kun kalmisto näytti jatkuvan luoteeseen päin ja kun Sonkkilan isäntä oli toivonut tien (ks. yleiskarttaa) etelä- ja lounaispuolelle jäävän alueen tutkimista, otettiin jatkokaivaus Muinaistieteellisen toimikunnan ohjelmaan v. 1959; allekirjoittanut otti tehtäväkseen kaivauksen suorittamisen. Kaivaus tapahtui 3-6 kaivajan voimalla. Piirtäjinä toimivat mm. ylioppilaat Toivo Teukku ja Erkki Hilanne.

Kaivaus käsitti kaksi erillistä lohkoa, alueet A:n ja B:n.

Kaivausalue A

Kaivausalue A rajoittui kaakossa Salmon kaivaukseen v. 1958, koillisessa ja pohjoisessa tiehen, jmsamoin luoteessa saunarakennuksen edessä, lännessä ja lounaassa Kivikosken kaivaukseen v. 1938. Kaivausalue käsitti 10 m pitkän, 7,11 m leveän alan. Maapehää oli kovaa soraa, humuskerros jokseenkin olematon. Maassa oli paitsi mukulakiviä, myös suuria lohkareita. Maa vietti loivasti lounaaseen.

Maaperä oli niin karkeata, ettei koskettua ja koskematonta maata useissa tapauksissa voitu erottaa toisistaan. Ihmiskäden tekemät kiveykset liittyivät useasti luontaiseen kivikkoon niin välittömästi, että kiveyksiä oli vaikea erottaa. Tämän vuoksi kiveykset kartoitettiin mahdollisimman tarkasti lukuunottamatta niitä kiviä, jotka voitiin kaivettaessa heti todeta luontaisiksi. Kaivausalue näkyy kuvissa 2-5 paljastamattomana, ja maaperän luonne selviää kaivauskartoista ja detaljikuvista.

Haudat. Alueella todettiin 5 hautaa sekä useita muita kiinteitä muinaisjäännöksiä, joista jokin tai jotkin saattavat olla hautoja.

Hauta 11. (Hautojen numerointi jatkaa Salmon kaivausten numerointia). Hautaa ei ollut edellisenä vuonna ehditty tutkia aivan loppuun asti, minkä vuoksi se oli peitetty parilla kivilaatalla sekä laudalla. Hautakuoppa sijaitsi ruudussa B1, alunperin kahden suuren maakiven välissä, joista toinen oli poistettu vuoden 1958 kaivauksissa. Hauta-

kuoppa ulottui vinosti seisovan kiven alle, kiven pinnasta n. 20 cm syvyyteen. Sen halkaisija oli n. 30 cm. Haudan pohjalta löytyi pari luunsirua (14787:1). Ks. yleiskarttaa ja valokuvia 7-9.

Hauta 13 sijaitti ruuduissa ED:1-I. Maan pintaan asti ulottuva punaisista hiekkakivilaatoista muodostettu kiveys havaittiin ensin ruuduissa ED:1, jolloin luultiin kysymyksessä olevan polttohauta, mutta kun kiveys jatkui ruutujen ED:I alueelle, havaittiin muinaisjäännös ruumishaudaksi.

Hautakuoppa oli n. 2 m pitkä, 1 m leveä, 80 cm syvä, kaakko-luode-suuntainen. Kuopan sivu- ja päätyseinät oli vuorattu pienillä hiekkakivilaatoilla tai mukulakivillä, ja itse kuoppa oli katettu 5-6 kivikerroksella (hiekkakivilaattoja ja mukulakiviä). Monet kivistä olivat vinossa asennossa, ilmeisesti hautaan romahtaneet ruumiin (ja todennäköisesti myös arkun) maatuessa. Haudan pohja oli silattu savella ja kivetön. Pohjalla saattoi erottaa muutaman millimetrin paksuisen ruskean massamaisen kerroksen, joka oli varmaankin jäännöksenä orgaanisista aineista. Vainajasta ei ollut jäljellä minkäänlaista tunnettavaa hahmoa.

Mainajalla oli mukanaan melko rikas kalusto. Haudan pohjalla, kuopan itäreunassa ja ~~kuopan~~ keskiosassa oli väkipuukko haudan pituussuuntaan, kärki luoteeseen(14787:5). Puukon asento viittaa siihen, että vainaja olisi maannut selällään, pää kaakkoon; tällöin näet puukko olisi ollut vainajan vyössä oikealla kupeella. Puukon päällä oli koverankupera rautapellin kappale (14787:3), sen vieressä pitkänomainen raudanpala (14787:7). Haudan länsireunassa, lähempänä luoteispäätä oli yliskylätyyppinen keihäänkärki(14787:8) vinosti haudan pituussuuntaan nähden, kärki pohjoiseen. Haudan luoteispäässä oli kyljellään suomalainen kilvenkupura, lakiosa hautaa kohden(14787:9). Kupuran takana poikittain oli useasta kohdasta poikki ruostunut kilven kädensija-tukirauta (14787:10): hautaan oli pantu kilpi seisomaan syrjällään haudan luoteispäässä (ilmeisesti jalkopäässä). Haudan länsireunassa kuopan keskivälissä oli kuolaimet (14787:13). Lisäksi haudassa oli lusikanmuotoinen rautaesine (14787:4) haudan keskiosassa (löytö 3), kaksi kourumaisen reunahelan palasta (14787:2)(löytö 2); 5 pahasti ruostunutta raudanpalaa parikymmentä cm puukon ruodosta (14787:6; löytö 5), 13 epämääräistä raudanpalaa (14787:11) parikymmentä cm keihäänkärjestä kaakkoon, epämääräinen rautaesineen katkelma (14787:12). Puukko = löytö4, rautapellin kappale = löytö 2, pitkänomainen raudanpala = 6, keihäänkärki = löytö 7, kilvenkupura = löytö 8, kilven kädensija = löytö 8-9. Löydöt merkitty karttaan hauta 13/7, osa myös muihin karttoihin. Haudan pintaosassa oli li-

säksi rautainen piikki (14787:14) sekä 4 saviastian sirua (14787:15). Mainittakoon lisäksi, että hautakuopan keskiosan läsipuolella oli 30-50 cm laaja nokialue. Hautaan liittyy 7 karttaa, 2 profiilikarttaa sekä kuvat 10-27.

Hauta 14 sijaitsi ruudussa CI, sen pohjoiskulmauksessa, kivikkoisessa kohdassa. Sen itäreunassa oli suuri maakivi, ja itse haudan nokimaan päällä oli kahdessa kerroksessa joukko mukulakiviä; kuopan ympärillä oli kiviä useammassa kerroksessa, ympäröivät kivet näyttivät muodostavan kehän, joka saattaa kuitenkin olla luontainen, so. syntynyt paikoilleen jääneistä kivistä, kun keskustassa olleet kivet oli kuoppaa kaivettaessa poistettu. Hautakuoppa oli nokinen, pyöreä, halkaisjaltaan 40-50 cm ja ulottui maan pinnasta n. 40 cm:n syvyyteen. Se sisälsi 8 g palaneita luita (14787:21). Haudan pohjalla oli hiiltä ja savea. Haudasta piirrettiin kolme erilliskarttaa, joiden lisäksi päällimmäinen kiveys näkyy yleiskartassa. Kuvat 28-29.

Hauta 15 sijaitsi ruutujen BC:1-I kulmauksessa edellisestä haudasta n. 80 cm kaakkoon. Maa oli hyvin kivikkoista haudan kohdalla, eikä haudan kiveyksen yläosaa voinut erottaa muusta kivikosta. Pääasiassa mukulakivistä ladotun katteen alla havaittiin koskettu maa-ala, jonka halkaisija oli 60-70 cm. Syvemmällä kuoppa muuttui nokiseksi. Se oli osaksi kivien täyttämä, ja kuopan reunoihin näkyy ladotun katkelmallinen ~~kiv~~kehä mukulakivistä. Haudan pohjassa, joka ulottui pinnasta 45 cm:n syvyyteen oli kiviä, mahdollisesti luontaisia. Hautakuopan rajoja oli vaikea erottaa; kehäkiveyksen mukaan kuoppa näyttäisi olleen n. 1 m halkaisjaltaan. Haudassa oli 4 palanutta luunsirua (14787:16) sekä runsaasti hiiltynyttä puuta (14787:17). Haudasta piirrettiin 3 erilliskarttaa. Valokuvat 9, 29-33.

Hauta 16 ja hauta 17 sijaitsivat vierekkäin ruudussa ~~EE~~ E II. Pintamaassa havaittiin hajanaisen, ilmeisestikin luontaisen kiveyksen keskellä pitkänomainen nokialue (pituus n. 180 cm, leveys 20-70 cm), joka oli päistä leveä, keskiosasta kapea, kaulamainen. Tällä nokialueella oli hajanaisia mukulakiviä. Syvemmällä havaittiin nokialueessa kaksi luupesäkettä, joista toinen (hauta 17) oli alueen keskikohdalla, toinen (hauta 16) sen kaakkoisosassa. Vaikkakin luita oli kummassakin pesäkkeessä varsin niukasti (14787:18, yhteensä 16 g; luunpalat yhdistettiin, kun aluksi ei huomattu, että kysymyksessä saattoi olla kaksi eri hautaa), on kysymys ilmeisesti kahdesta erillisestä haudasta. Haudan 17 luita oli n. 15 cm:n laajuisella alueella, haudan 16 luualueen halkaisija oli n. 20 cm. Haudasta piirrettiin pintakartan lisäksi kaksi erilliskarttaa. Valokuvat 34-36.

Kivikko ulottui maan pintaan ohuen humuksen läpi, mutta humuksen alla oleva maa vaikutti kosketellulta, vaikkei ollutkaan voimakkaasti värjäytynyttä, mistä syystä tätä kalmiston osaa on ilmeisesti pidettävä röykkiönä. Tässä ei ollut mitään havaittavaa rakennelmaa, ja koko kiiveys oli löydötön lukuunottamatta hauta 18:aa, ainoaa sen alueella sijaitsevaa muinaisjäännöstä.

Hauta 18 sijaitsi ruudussa G3. Ylinnä havaittiin pitkänomainen, n. 70 cm pitkä nokiläiskä, jonka päällä ja vieressä oli mukulakiviä. Syvemmällä oli tavattoman runsaasti palaneita luita (14787:20), yhteensä 1,44 kg. Näitä etenkin hautakuopan pohjalla, pyöreällä alalla, jonka halkaisija oli 50-60 cm; luukasan paksuus oli kymmenisen cm. Hautaan oli siis ensin pantu palaneet luut, mahdollisesti jonkinlaisessa kääreessä tai suojuksessa, näiden päälle rovin² tuhkaa sekä kiviä katteeksi. Hauta-antimena oli väkipuukko (14787:19), kivien alla. Haudasta piirrettiin yksi horisontaali- ja yksi profiilikartta. Valokuvat 48-51.

Kaivausalue B näkyy paljastettuna kuvissa 46-47, paljastamattomana kuvassa 2. Alueesta piirrettiin yleiskartta.

Koekaivaukset. Kalmiston laajuuden määrittelyä varten tehtiin koekai-
vauksia, ks. kalmiston yleiskarttaa. Kaivausalueen A luoteispuolel-
la, tien yläpuolella tutkittiin 2m x 2m laaja ruutu, jossa oli paksu,
ilmeisestikin myöhäinen kulttuurikerros. Erilliskartta sekä kuva 52.

Toinen koeruutu avattiin kalmiston alapuolelle, suulin (ent. riihen)
viereen. Paikalla olleet lukuisat hiekkakivivilaatat todettiin kuiten-
kin siihen myöhään ajetuiksi. Erilliskartta ja kuva 53.

Kalmistosta on varmastikin tullut tutkituksi sen keskeinen alue,
mutta on mahdollista, että kalmiston (alueen A) koillispuolella kul-
kevan tien alla ja ehkä yläpuolellakin on vielä hautoja (huom. torvi-
päisen kaularenkaan paikka H. Salmon kartalla).

Porissa joulukuun 16. päivänä 1959

Uuno Salo

Muut kiinteät muinaisjäännökset

Ruudussa CI oli kiveyksen ympäröimä löydötön kuoppa, jossa oli palanutta savea ja hiilenpaloja (14787:24-25). Tyhjä hauta?

Ruudussa DI oli nokialue, jonka halkaisija oli n. 25 cm. Ks. yleiskarttaa.

Samassa ruudussa oli toinen nokialue, joka ulottui hiukan ruutu DI:n alueelle; sen halkaisija oli runsas 30 cm. Läsikän keskellä oli muutamana mukulakivi.

Ruutujen FE:1-I:n kulmauksessa oli laajanpuoleinen nokiläiskä, halkaisijaltaan n. 45 cm.

Ruudussa C:II oli melko laaja ja tiheä kiveys, joka näytti jossakin määrin suorakulmaiselta. Kiveys oli löydötön. Ks. yleiskartta ja kuva 45.

Ruudussa D III oli löydötön nokiläsikä, ks. yleiskarttaa.

Ruudussa E IV oli rapakiven vieressä löydötön nokiläiskä, ks. yleiskarttaa.

Hauta? Ruudussa C III oli punaisista hiekkakivilaatoista tehty pyöreä kiveys, jonka halkaisija oli n. 50 cm. Kiveyksen alla oli nokista maata. Muinaisjäännös oli löydötön; muotonsa puolesta parhaiten haudaksi luettava. Ks. molempia yleiskarttoja.

Kaivo. Kivillä ja maalla täytetty kaivo sijaitti ruuduissa A-B II. Kaivon halkaisija oli maanpinnasta n. 140 cm, syvemmillä kaivo oli huomattavasti suppeampi ja pystypaaluin vuorattu. Kun kaivoa oli tyhjennetty lähes puolentoista m:n syvyyteen, alkoi pohjalle tihkua vettä. Kaivo oli löydötön, eikä sen ikää voi määrätä. Talon isäntäväki ei kuitenkaan tiennyt mitään kaivon olemassaolosta, joten se on täytetty viimeistään vuosikymmenet sitten. Yleiskartta ja kuvat 37-40.

Kaivausalue B

Kaivausalue B rajoittui pohjoisessa ja koillisessa Salmon kaivaukseen v. 1958, lännessä Kivikosken kaivaukseen v. 1938, etelässä ja lounaassa tiehen. Kaivausalue käsitti 7 m pitkän, 7 m leveän osan kalmistosta; alue oli jäänyt edellisenä vuonna tutkimatta paikalla olleen lautatapulin vuoksi.

Kaivausalue poikkesi alueesta A siinä, että maaperä oli pelkkää kiviä, jossa oli enimmäkseen kookkaita mukulakiviä tai lohkaraita.

Laitila

Salo

Sonkkilan kalmisto

Liite Unto Salon kaivauskertomukseen/1959

Luttele kaivaukseen liittyvistä valokuvista

1. Kalmisto lounaasta kuvattuna; kalmisto on kuvassa näkyvän suulirakennuksen takana. Etualalla syvä notkelma, joka ympäröi kalmistoa lännessä, etelässä ja idässä.

2-6. Panoraamakuva kalmistosta. Vasemmalla näkyy Salmon kaivausalue, oikealla paalutettuna kaivausalue A. Salmon kaivausalueen takana makasiinirakennuksen edessä kaivausalue B. Takana syvä alanne. Kuvattu luhtirakennuksen parvekkeelta.

7. Hauta 11:n kuoppa suuren kiven vieressä peitettynä laudanpätkällä vuoden 1958 kaivauksien jälkeen.

8. Hauta 11x paaden takana.

9. Kiveys ruuduissa BC1. ⁿaudat 11 ja 15 merkitty nuolella.

10. Hauta 13, kuvattu kaakosta. Päällimmäinen kivikate poistettu.

11. Sama kuin edellä.

12. Hauta 13 syvemmältä.

13. Hauta 13, kuvattu kaivauksen ehdittyä syvemmälle kuin edellisessä kuvassa. Keskellä olevat kivilaatat ilmeisesti romahtaneita katekiviä.

~~14. Hauta 13 syvemmältä, kuvattu katekiveydestä lähemmältä kuin edellisessä kuvassa.~~

~~15. Sama vaihe kuin edellisessä kuvassa, mutta kuvattu lähempää.~~

14. Sama vaihe kuin edellisessä kuvassa, mutta kuvattu lähempää.

15. Joukko katekiviä poistettu edellisen kuvan osoittamasta kaivausvaihdesta.

~~16. Hauta 13 kuvattu lähemmältä kuin edellisessä kuvassa.~~

16. Sama kuin edellä.

17. Kaivaus edistynyt jälleen hiukan syvemmälle.

18. Pohjimmaisat katekivet näkyvissä

19. Kivetty hautakuoppa lounaasta.

20. Haudan pohjataso, luoteispää. Näkyvissä väkipuukko.

21. Väkipuukko lähempää kuvattuna.

22. Haudan pohjataso: kilvenkupura haudan luoteispäässä, takana käsirauta.

23. Sama kuin edellä, kuvattu lähempää.
24. Kilvenkupura ja käsirauta kokonaan näkyvissä.
25. Haudan pohjataso: kuvassa näkyy epäselvästi keihäänkärki haudan luoteispäässä.
26. Keihäänkärki lähempää kuvattuna.
27. Kuolaimet haudan keskiosassa.
28. Kaivausalue: haudat 14 ja 15 merkitty nuolilla ja pisteviivoilla.
29. Sama kuin edellä, kuvattu syvemmältä.
30. Kiveystä ruuduissa BC1. Hauta 15 merkitty katkoviivoilla.
31. Hauta 15:n kiveystä syvemmältä. Huomaa kehämäinen kiveys.
32. Hauta 15 syvemmältä. Noensekainen hautakuoppa erottuu kuvassa selvästi.
33. Hauta 15:n pohja. Huomaa kehäkiveys.
34. Hautojen 16 ja 17 ~~pohjakiveys~~ pintakiveys. Kuvattu luoteesta.
35. Hauta 16 syvemmältä.
36. Hautojen 16 ja 17 pohja.
37. Kivillä ja maalla täytetty kaivo ruuduissa AB II.
38. Kaivon pintakiveystä.
39. Kaivo sen jälkeen kun täytemaa oli poistettu. Arkkukiveys näkyy kaivon seinässä.
40. Kaivon pohja oli tuettu pystypaaluilla, ja siihen tihkui vettä.
41. Sama kuin edellä.
42. Kiveys ruudussa D I.
43. Kiveys ruudussa C 1. Kiveyksen vieressä oli kuoppa.
44. Kiveystä ruuduissa AB II (mm. kaivo).
45. Kiveys ruudussa C II.
46. Kaivausalue B, kuvattu suunnilleen etelästä. Kivikko paljatettuna.
47. Sama lähempää ja ylempää kuvattuna.
48. Hauta 18:n pintataso ja katekiveys.
49. Hauta 18 katekiveyksen poistamisen jälkeen. Kuvassa väkipuukko ja sen ympärillä luualue; kuopan raja piirretty.
50. Hauta 18:n pohja.
51. Koeruutu kaivausalue A:n koillispuolella. Taustalla vasemmalla luhtirivi, oikealla vanha tallirivi.
52. Koeruutu makasiinirakennuksen vieressä.

Löydökset maisteri Unto Salon muinaistieteellisistä kaiva-
uksista Laitin Salon kylän Sonkkilan kalmistossa. 1959. Ks.
KM esih. os. topografinen arkiston kaivauskertomusta.

2. Löydökset haudasta 11:sta:

19.

1. Muutama palanut luunsiru. (suurin osa luunsiruista otettu tal-
teen Helmer Salmon kaivauksissa v. 1958, ks.

2x Löydökset haudasta 13; löydökset merkitty karttaan hauta 13 /7
2. 4 vähäistä raudanpalasta, josita kaksi kourumaisen reuna-
helan katkelmaa, näiden pituudet 1,8 cm ja 1,6 cm. Löytö 1.

3. Koverankupera rautapellin kappale (2,9 cm x 2,3 cm) sekä 2
ruostekuplaa. Löytö 2 (puukon päältä)

4. Varrellinen lusikkaa muistuttava rautaesine, jossa "varsi"
ja "pesä", katkennut pesästä kahtia. Pesäosa lienee ollut poikit-
taissuuntaan alunperin kuperankovera, mutta sitten kuplamaiseksi
ruostunut. Pituus 7,2 cm, leveys 3,6 cm. Löytö 3 (haudan keski-
osassa).

5. Väkipuukko, ruoto erilleen katkennut. Puukko näyttää olevan
poikkeuksellista muotoa: hamara on loivasti S:n muotoinen,
ruoto suhteellisen kapea ja on jatkunut suoraan hamarasta tai
muodostanut hamaran kanssa matalan polven. Kärki katkennut. Ruod-
dossa iso ruostetuberkkeli. Ruodon pituus 9,2 cm, terän pituus
21,3 cm, leveys 3,8 cm. Löytö numero 4: haudan keskiosan itäreu-
nassa, kärki luoteeseen.

6. Spahasti ruostunutta raudanpalaa, mahdollisesti pienen puukon
kappaleet. Löytö n:o 5, väkipuukon ruodosta toistakymmentä
senttiä haudan keskustaan päin.

7. Pitkänomainen epämääräinen ^{sekä toinen raudanpala, pituus 1,7 cm.}
raudanpala, pituus 3,3 cm. Löytö
6, väkipuukon ruodon vierestä, ehkä kahvaan tai tuppeen kuuluva
~~osa~~ osa.

8. Yliskyläntyyppinen keihäänkärki, kärki erilleen katkennut, :
esine on pahoin ruostunut. Osien yhteinen pituus nykyisin 30 cm,
pituus ollut alunperin suurempi; lehden leveys 4,2 cm, putken
pituus n. 8 cm ja sen halkaisija 2,6 cm. Mahdollisesti putki ei
ole enää alkuperäisen pituinen. Lehti vaikuttaa profiililtaan
linssimäiseltä. Löytö 7: haudan luoteispäässä, länsireunassa.

9. Suomalainen kilvenkupura, typologisesti vanhaa astetta. Kaulaosa suora ja eroaa melko selvästi viistosta reunuksesta, lakiosa ehkä hiukan kupera. Korkeus 11,6 cm, reunuksen halkaisija 16,1 cm, lakiosan korkeus 10,4 cm, kaulankorkeus 2,6, kaulan läpimitta 9,7 cm. Niittejä lienee ollut viisi. Löytö 8: kupura oli haudan luoteispäässä kyljellään, tappi hautaan päin.
10. Kilven kädensija-tukirautä, tavanomaista suomalaiseseen kilpeen liittyvää muotoa. Keskiosa poikkileikkaukseltaan kuperankovera, päät tasaleveät, nauhamaiset. ~~xxxxxxxxxxxx~~ Esine on katkennut viiteen osaan, joiden pituudet ovat 35 cm, 13,3 cm, 12 cm, 8,5 cm, 7,7 cm, yhteensä 77-78 cm. Kädensijaosan leveys 3,3 cm. Kiinnitetty kilpeen nähtävästi 8 nitillä, ~~xxxxxxxxxxxx~~ joista yksi on erillään (kanta). ~~xxxxxxxxxxxx~~ Niittien kannat latteat. Esineen toinen puoli, joka on yksimittainen, on hiukan kaareva, joten kilpi on selvästi ollut kupera. Löytö 9-10; kädensija-tukirauta oli kilvenkupuran takana, toinen puoli alkuperäisellä paikallaan, toinen hautaan pohjemmalle romahtaneena.
11. 13 epämääräistä ruostunutta raudanpalaa, joukossa kaksi kuperankoveraa. Löytö 11: haudan länsireunassa, keihäänkärjen putkesta 15 cm kaakkoon.
12. Epämääräinen rautaesineen katkelma, tyystin ruostunut. Pituus 5,2 cm, leveys 2,9 cm. Löytö 12; jäänyt epähuomiossa karttaan merkitsemättä.
13. Pahasti ruostuneet kuolaimet, renkaat irtautuneet niitä yhdistävästä kaksiosaisesta kankiketjusta, jotka avoimen v:n muotoiseksi ruostuneet. Renkaiden halkaisija 9 cm, kankiketjujen pituus 8,1 cm ja 8,4 cm. Löydetty haudan länsireunasta, haudan keskiosasta.
14. Rautapiikki, mahdollisesti röhäinen. Pituus 3 cm. Löydetty haudan kohdalta pintamaasta.
15. 4 saviastian sirua, karkeaa kwartsinsekaista saveä. Löydetty haudan kohdalta pintamaasta.

Laitila

Löydökset haudasta 15:

Salo

16. 4 palanutta luunmurua.

Sonkkila

17. Hiiltä ja hiiltynyttä puuta

14 787

Löydökset hadoista 16 ja 17:

18. 16 g. palaneita luita. Kummankin haudan luut (mikäli kysymyksessä on todella 2 eri hautaa) on kerätty yhteen, koska alunperin ei voitu havaita, että kysymyksessä oli kaksi erillistä hautaa.

Löydökset haudata 18:

19. Suurikoinen palopatinan hyvin säilyttämä väkipuukko. Hamra kaareva, kärjen puolesta kaukaa ja suoraan suippeneva. Ruoto suora, tasaisesti kapeneva, ruodossa yksi niitti. Kahva akiinitetty ruotoon, paitsi niitillä, myös soikealla tasaleveällä rautahelalla, joka on ruostunut kiinni ruodon ja ^{r/}teän taitekohtaan. Puukon pituus 32,7 cm, josta ruodon osalleen tulee n. 9,5 cm. Teräosan leveys 4,3 cm. Kahvanhelan leveys 2 cm, pituus 4,1 cm.

20. 1,440 kg palaneita luunsiruja, joukossa melko suuria palasia.

21. 8 g ohuita, nokisia palaneita luita. Löydetty haudasta 14.

22. Ruostunut, väärä korkeakantainen naula (hevosenkengän hokki). Pituus 6 cm, kannan leveys 2,5 cm. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~Löytö 1, ruutu B1,

23. 2 puolittain mädäntynyttä putkipuun palasta. Ruutu B1, löytö 2. Pl. 198.

~~24~~

~~24. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

24. Palanutta savea. Löydetty ruutu 1C:ssä olleesta kuopasta.

25. Hiilenpaloja. Löydetty kuin edellinen numero.

26. Palanut savenpala, ruudusta C1.

27. Pieni puukonterä, myöhäisen esine. Pituus 12 cm, leveys 19 cm. Ruutu EIV, löytö 1.

28. 1 palanut luunsiru. Ruutu FI.

29. Hiilenpaloja. Ruutu FI.

30. Rautainen krananrengas, pituus 9,4; lev. 5,1 cm. Löydetty koeruutu 1:stä.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23537

1. Kalmisto lounaasta kuvattuna; kalmisto on kuvassa näkyvän suulinakennuksen takana. Etualalla syvä notkelma, joka ympäröi kalmistoa lännessä, etelässä ja idässä.

F. 23538

Kuva 2. Osa panoraamakuvasta. Paalutettuna kaivausalue A.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

Kuvat 3-6. Panoraamakuva kalmistosta. Vasem-
malla näkyy Salmon kaivausalue, oikealla kaivausalue
A paalutettuna. Salmon kaivausalueen takana mako-
siinirakennuksen edessä kaivausalue B. Takana sy-
vä alanne. Kuvattu luhtirakennuksen parvekkeelta.

Valok. Unto Salo 1959.

F. 23543

Kuva 7. Hauta 11:n kuoppa suuren kiven vieressä peitettynä laudanpätkällä vuoden 1958 kaivauksien jälkeen.

F. 23544

Kuva 8. Hauta 11. paaden takana.

F. 23543

Kuva 7. Hauta 11:n kuoppa suuren kiven vieressä peitettynä laudanpätkällä vuoden 1958 kaivauksien jälkeen.

F. 23544

Kuva 8. Hauta 11. paaden takana.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23545

Kuva 9. Kiveys ruuduissa B-C-1. Hau-
dat 11. ja 15. merkitty nuolella.

F. 23546

Kuva 10. Hauta 13, kuvattu kaakosta. Pääl-
limmäinen kivikate poistettu.

F.23547

Kuva 11. Sama kuin edellä.

F. 23548

Kuva 12. Hauta 13. syvemältä.

F. 23549

Kuva 13. Hauta 13, Kuvattu kaivauksen ehdittyä syvemmälle kuin edellisessä kuvassa. Keskellä olevat kivilaatat ilmeisesti romahtaneita katekiviä.

F. 23550

Kuva 14. Sama vaihe kuin edellisessä kuvassa, mutta kuvattu lähempää.

F. 23551

Kuva 15. Joukko katekiviä poistettu edellisen kuvan osoittamasta kaivausvaiheesta.

F. 23552

Kuva 16. Sama kuin edellä.

F. 23553

Kuva 17. Kaivaus edistynyt jälleen hiukan syvemmälle.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23554.

Kuva 18. Pohjimmaiset katekivet nükkyvissä.

F. 23555.

Kuva 19. Kivetty haudakuoppa lounaasta.

F. 23556

Kuva 20. Haudan pohjalaso, luoteispää. Näkyvissä väkipuukko.

F. 23557

Kuva 21. Väkipuukko lähempää kuvattuna.

F. 23558

Kuva 22. Haudan pohjataso: kilvenkupura haudan luoteispäässä, takana käsirauta.

F. 23559

Kuva 23. Sama kuin edellä, kuvattu lähempää.

F. 23560

Kuva 24. Kilvenkupura ja käsirauta kokonaan näkyvissä.

F. 23561

Kuva 25. Haudan pohjataso: kuvassa näkyy epäselvästi keihäänkärki haudan luoteispäässä.

F. 23562

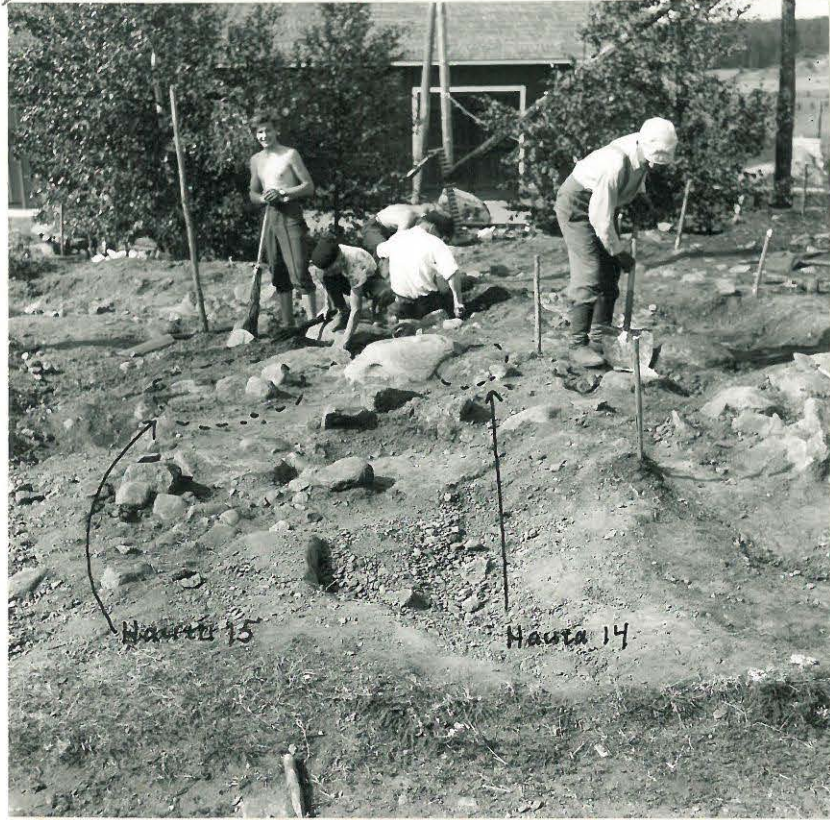
Kuva 26. Keihäänkärki lähempää kuvattuna.

F. 23563

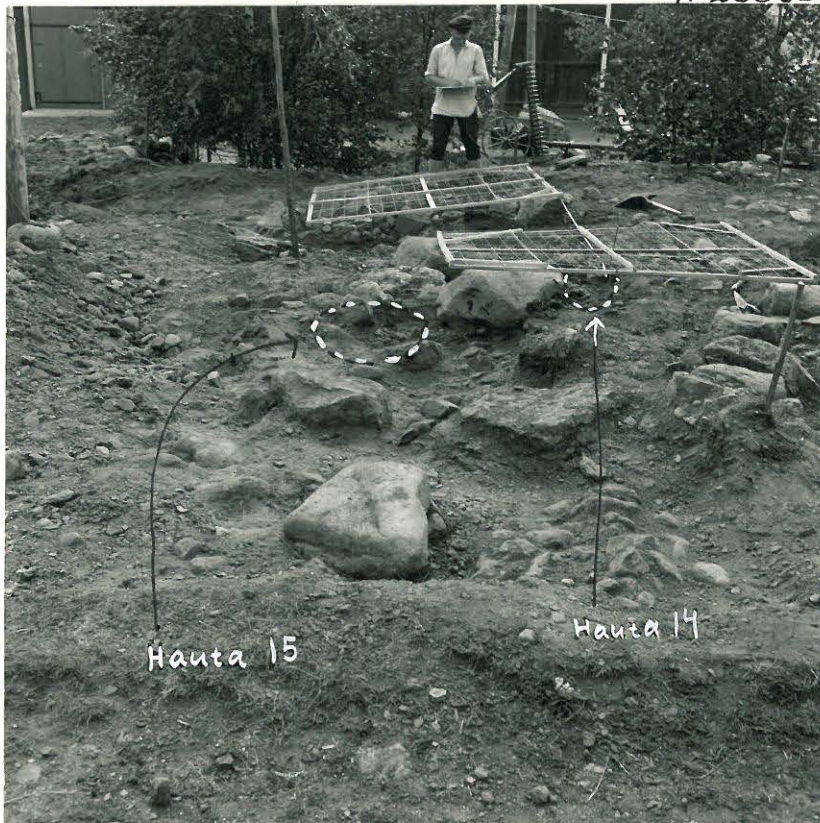
Kuva 27. Kuolaimet haudan keskiosassa.

F 23564

Kuva 28. Kaivausaluetta: haudat 14. ja 15. merkitty nuolilla ja pisteviivoilla.

F 23565

Kuva 29. Sama kuin edellä, kuvattu syvemmältä.

F. 23566

Kuva 30. Kiveystä ruuduista B-C-1. Hauta 15. merkitty katkoviivoilla.

F. 23567

Kuva 31. Hauta 15:n kiveystä syvemmältä. Huomaa kehämäinen kiveys.

F. 23572

Kuva 36. Hautojen 16 ja 17 pohja.

F. 23573

Kuva 37. Kivillä ja maalla täytetty kaivo ruuduissa AB-II.

F. 23568

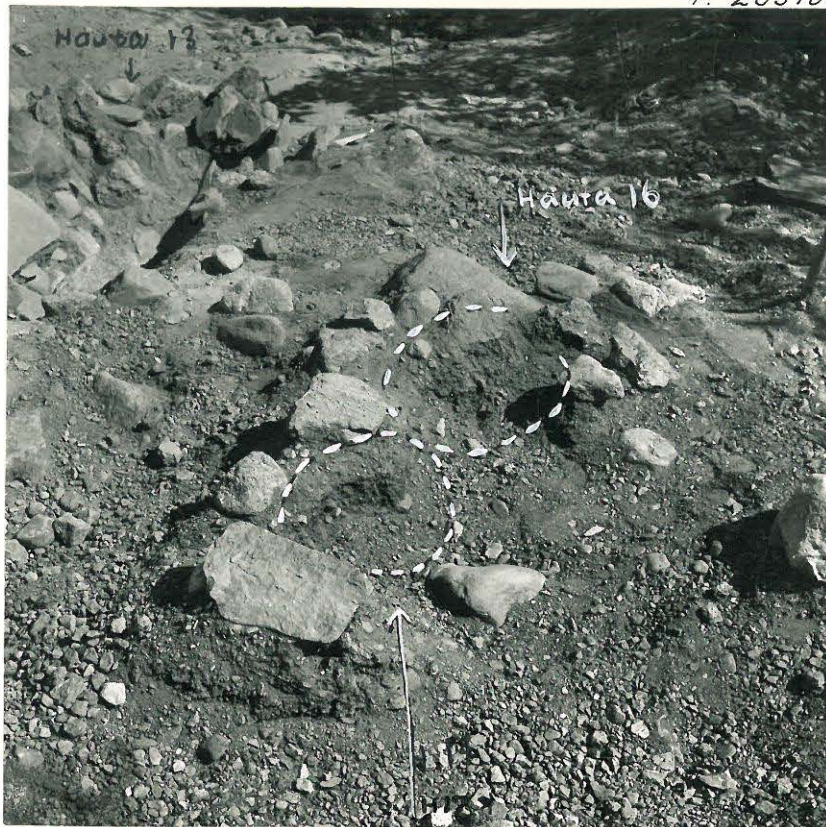
Kuva 32. Hauta 15. syvemmältä. Noensekainen hautakuoppa erottuu kuvassa selvästi.

F. 23569

Kuva 33. Hauta 15:n pohja. Huomaa keuhäkiveys.

F. 23570

Kuva 34. Hautojen 16. ja 17. pintakiveys. Kuvaattu luoteesta.

F. 23571

Kuva 35. Hauta 16. syvemmältä.

F. 23574

Kuva 38. Kaivon pintakiveystä.

F. 23575

Kuva 39. Kaivo sen jälkeen kun päytemaa oli poistettu. Ankkukiveys näkyy kaivon seinässä.

F. 23576.

Kuva 40. Kaivon pohja oli tuettu pystypaaluihin ja siihen tihkui vettä.

F. 23577

Kuva 41. Sama kuin edellä.

F. 23578

Kuva 42. Kiveys ruudussa D-1.

F. 23579

Kuva 43. Kiveys ruudussa C-1. Kiveyksen vieressä oli kuoppa.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23580

Kuva 44. Kiveystä ruuduissa AB-II (mm. kaivo).

F. 23581

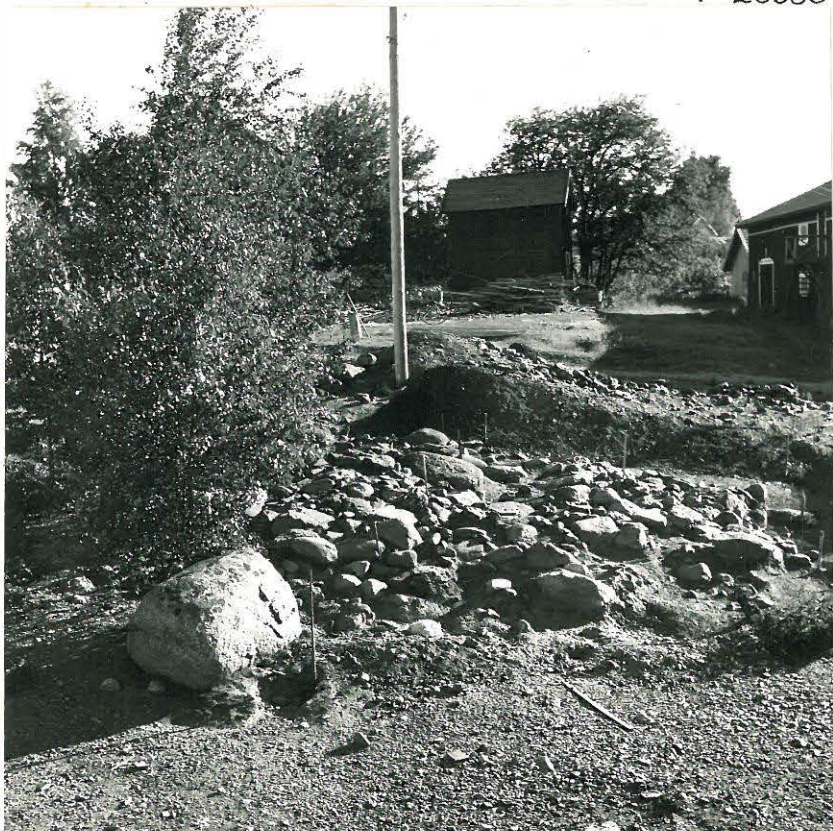
Kuva 45. Kiveys ruudussa C-II.

F.23582

Kuva 46. Kaivausalue B, kuvattu suunnilleen etelästä. Kivikko paljastettuna.

F. 23583

Kuva 47. Sama lähempää ja ylempää kuvattuna.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23584

Kuva 48. Hauta 18:n pintataso ja katekiveys.

F. 23585

Kuva 49. Hauta 18. katekiveyksen poistamisen jälkeen. Kuvassa väkipuukko ja sen ympärillä luualue; kuopan raja piirretty.

Valok. Unto Salo 1955

F. 23586

Kuva 50. Hauta 18:n pohja.

F. 23587

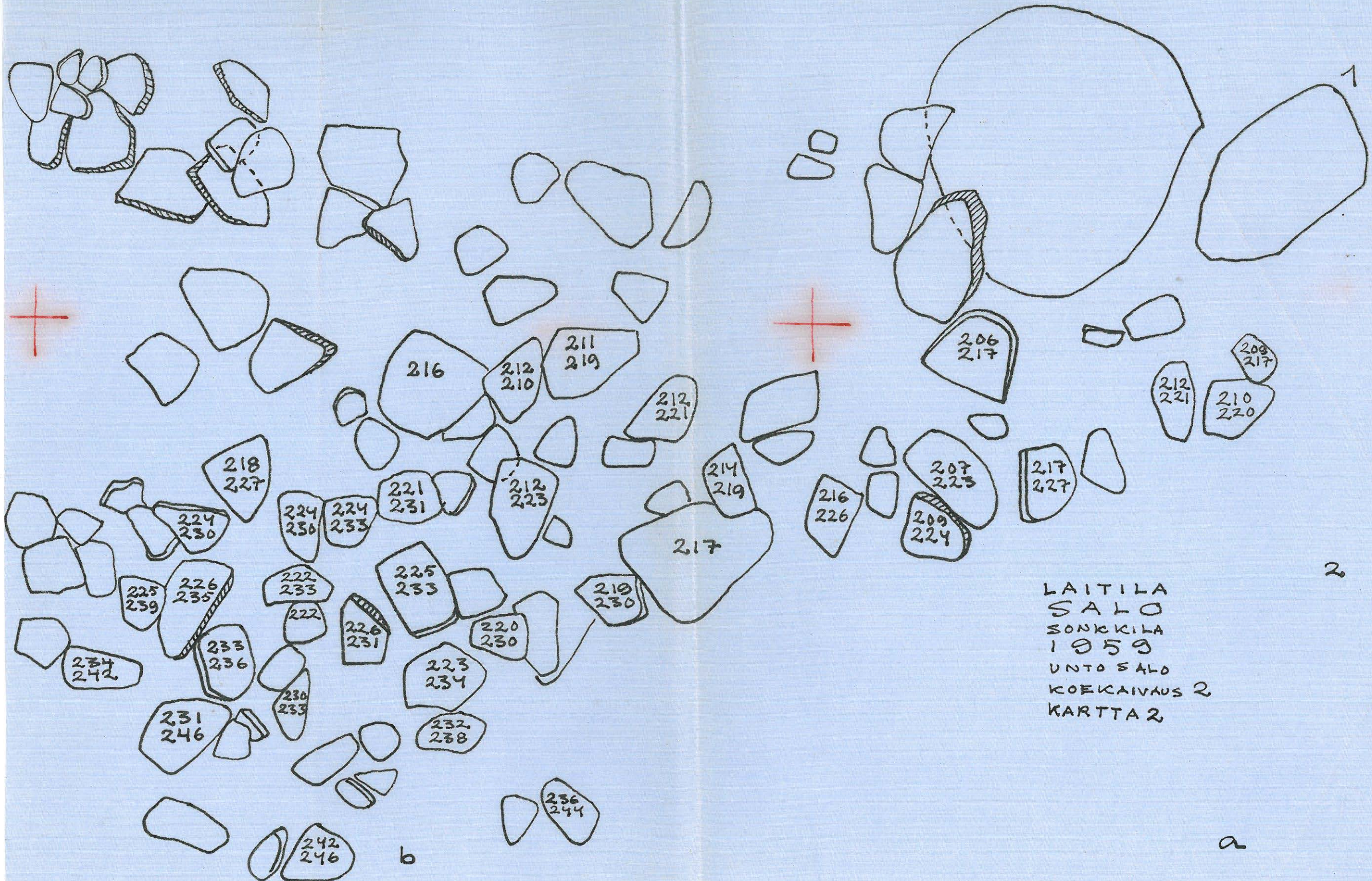
Kuva 51. Koerutu kaivausalue A:n koillispuolella. Taustalla vasemmalla luhtirivi, oikealla vanha tallirivi.

Laitila, Salo, Sonkkila 1959.

F. 23588.

Kuva 52. Koeruutu makasiinirakennuksen vieressä.

LAITILA
 SALO
 SONKKILA
 1959
 UNTO SALO
 KOEKAIVAUS 2
 KARTTA 2

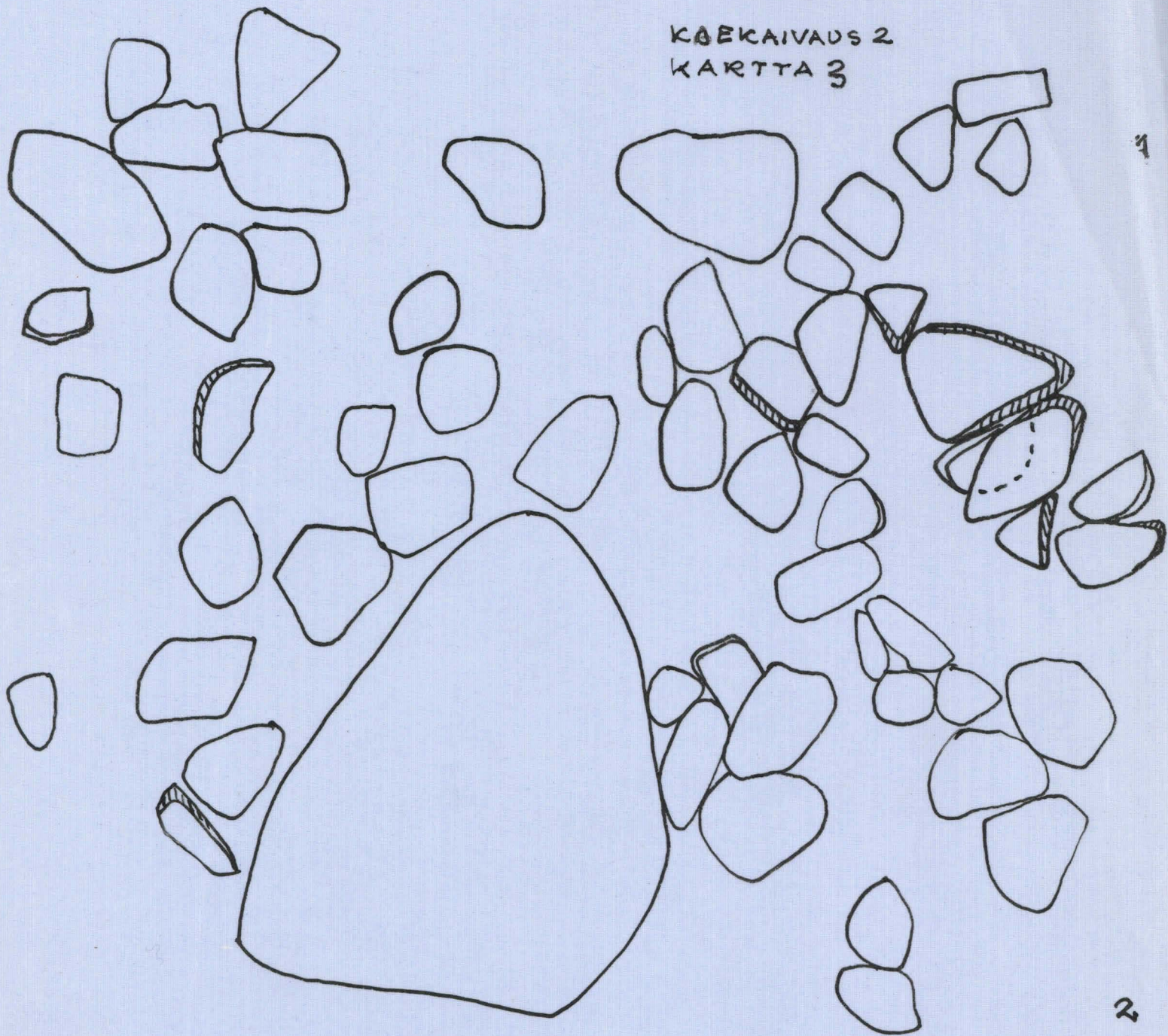
2

b

a

LAITILA
SALO
SONKKILA
UNTO SALO
1959

KAEKAIVAUUS 2
KARTTA 3

c

2

LAITILA
SALO
SONKILA
UNTO SALO
1959

KOEKAIVAUS 2
MK. 1:50
KARTTA 1

SUUKI

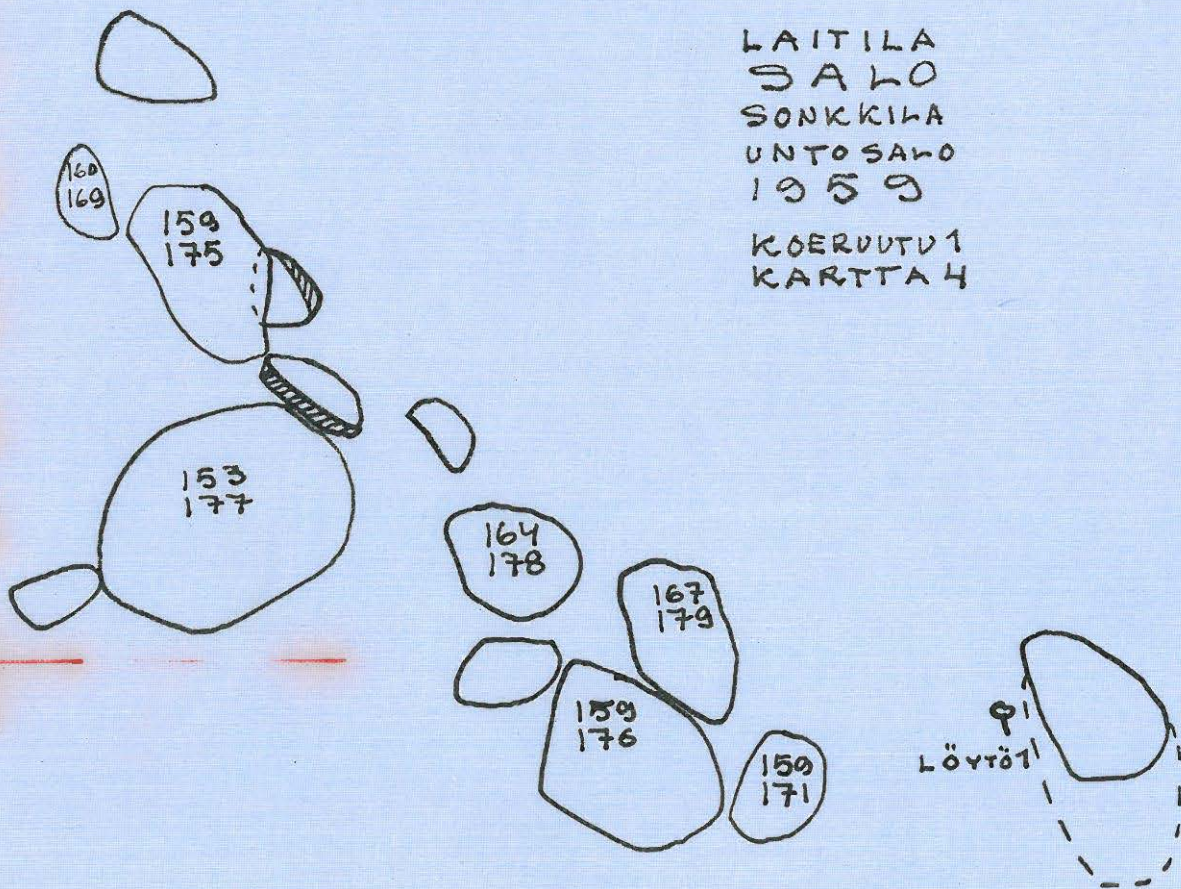
o e o d o c o b o a o

1

2

TIE

LAITILA
SAHO
SONKKILA
UNTO SAHO
1959
KOERUUTU 1
KARTTA 4

123

131
165

RAPAKIVI

144
163

144
153

139
147

132
161

148
160

134
159

150
164

143
173

RAPAKIVI
144
166

145
172

145
175

149
167

147
158

149
177

151
172

146
173

153
171

151
174

146
177

146
180

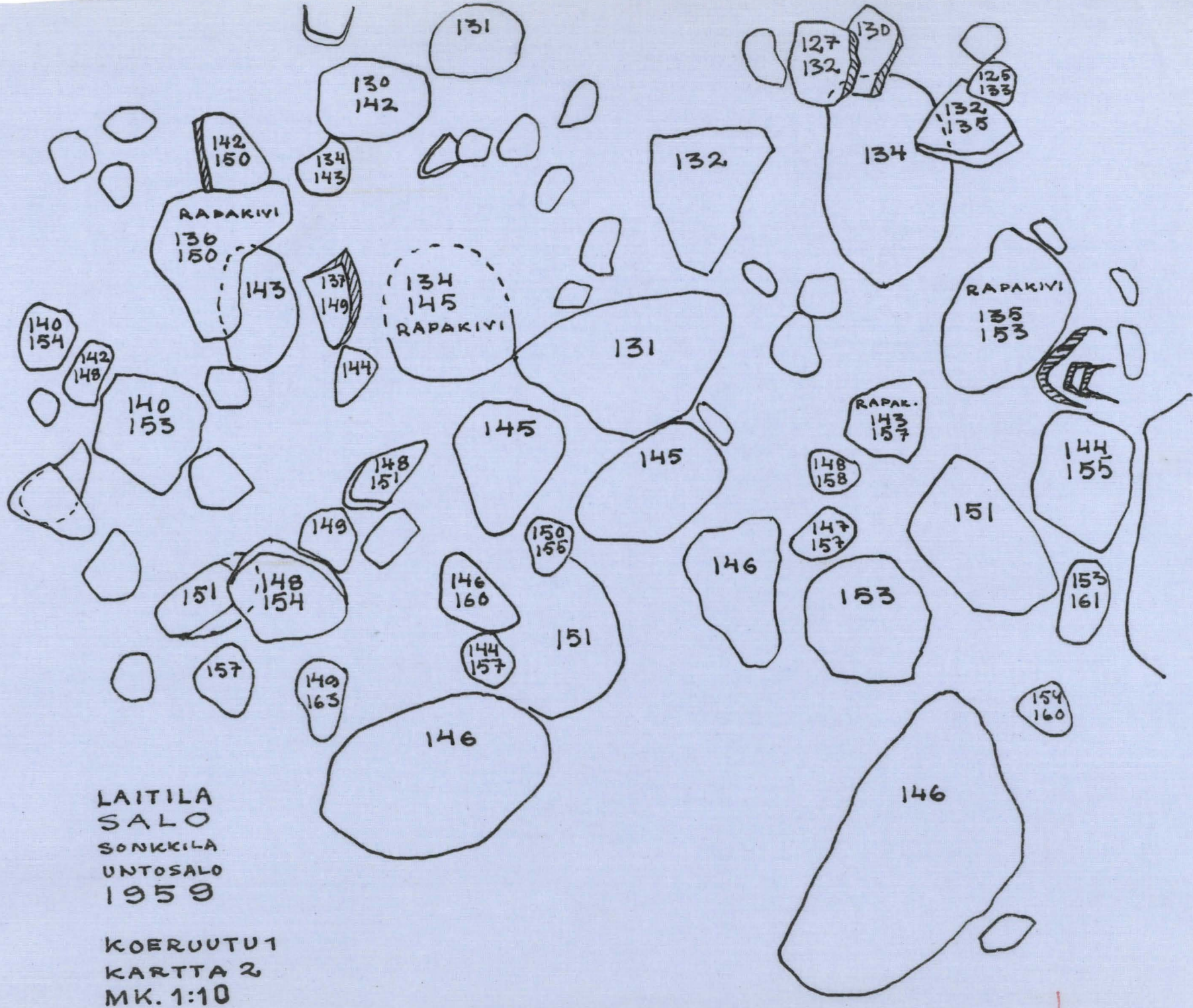
158
167

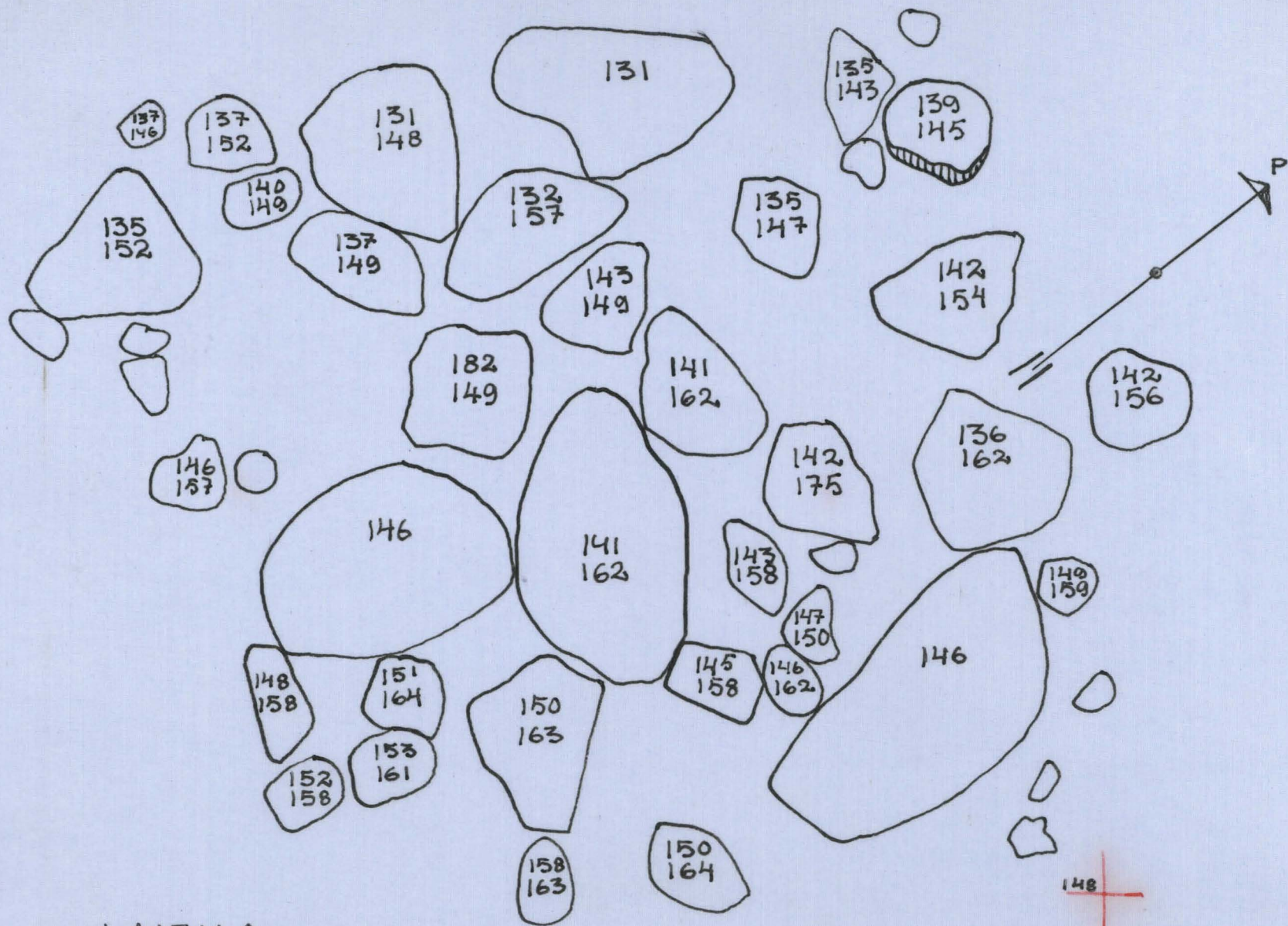
LAITILA
SALO
SONKKILA
UNTO SALO
1059

KOERUUTU 1
KARTTA 3

167
176

141
167

LAITILA
SALO
SONKKILA
UNTO SALO
1959

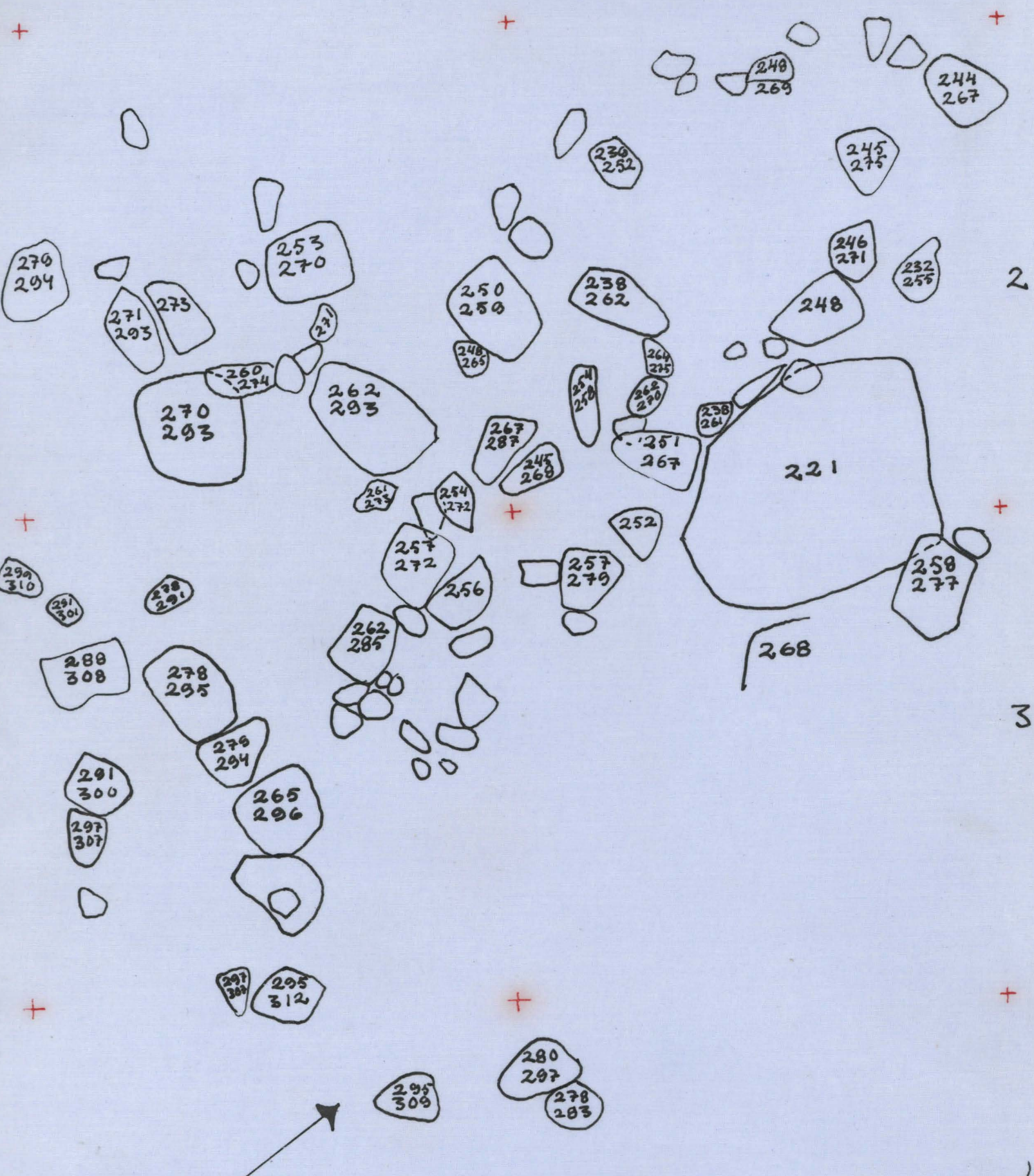
KOERUUTU 1
KARTTA 1
MK. 1:10

11,72 m

LUHTIRAKENNUKSEN
LÄNSINURKKAAN.

KARTTA 2
ALUE B

1

2

3

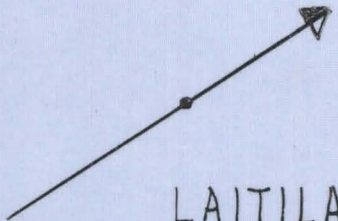
3

4

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

H

G

LAITILA
SALO
SONKICILA
1959
UNTO SALO
ALUE A

201
206

195 204
208 209

195 192
198 200

206
216

209 217
214 218

C.

191
205

193

176

186
222

181
201

187
199

B

182
202

182
203

166
185

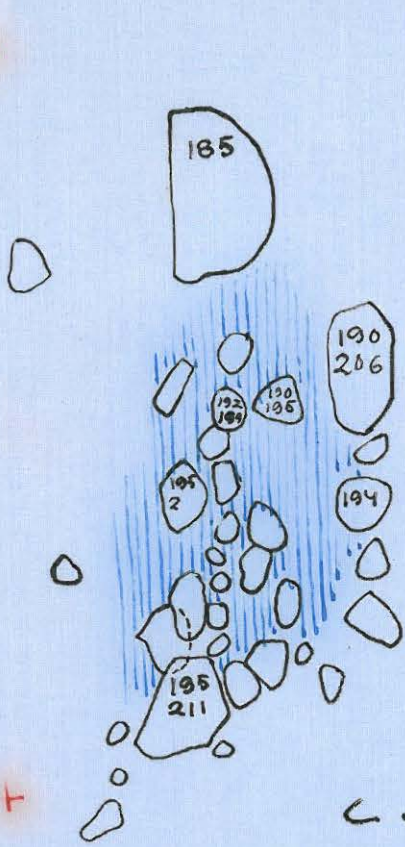
KARTTA 3

1.

KARTTA 3

II

LAITILA
 SALO
 SONKKILA
 1959
 UNTOSALO
 ALUE A

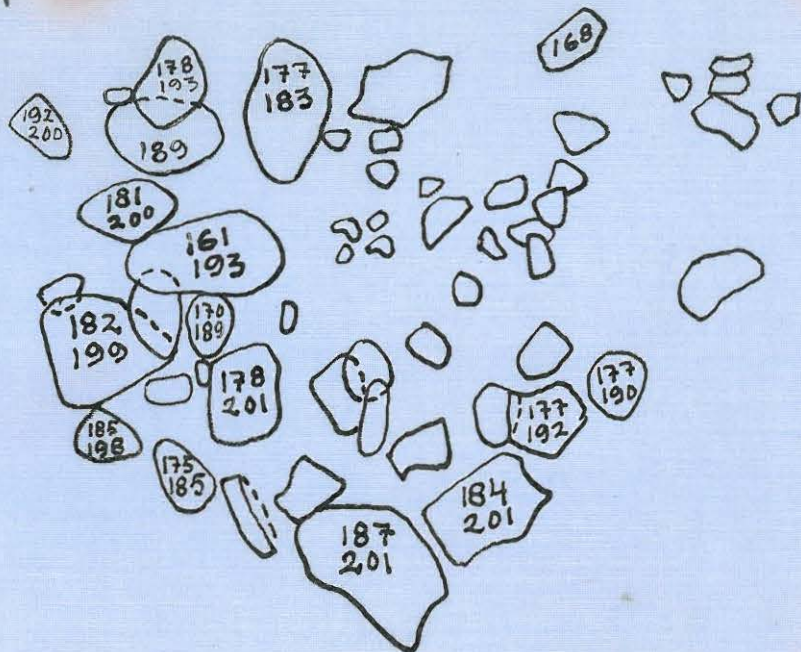
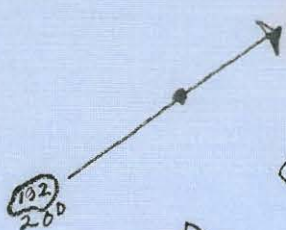
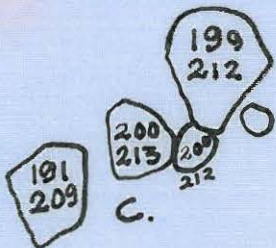
MK. 1:20

 = HILTA

LATILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTOSALO
ALUEA

MK. 1:20

KARTTA 2

B

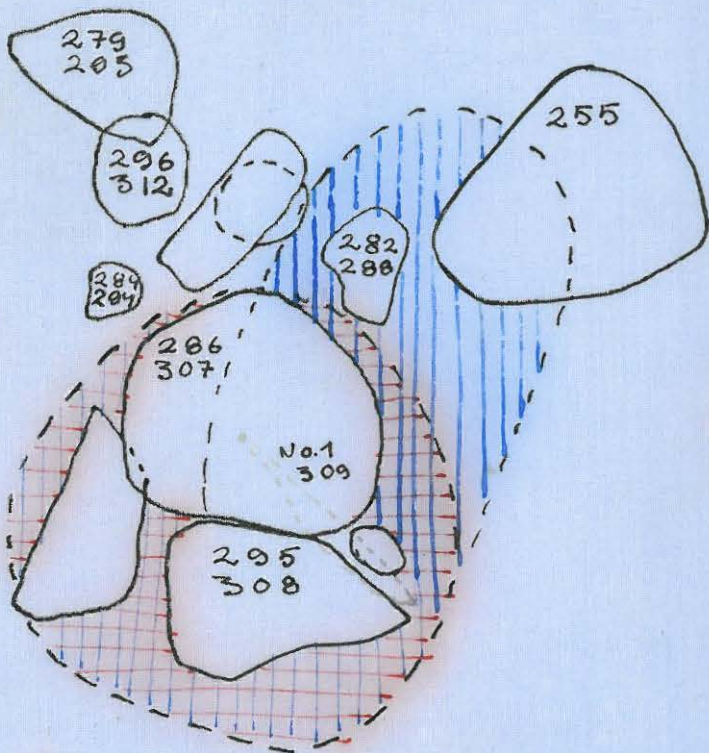
1

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959

HAUTA 18

282
280

UNTO SALO

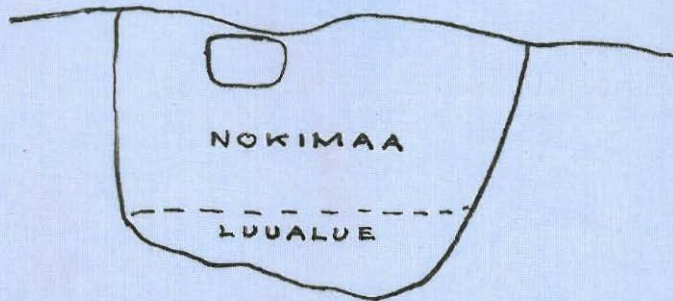
 = LUUALUE

 = NOKIMAA

MK. 1:10

G

LAITILA HAUTAIS
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

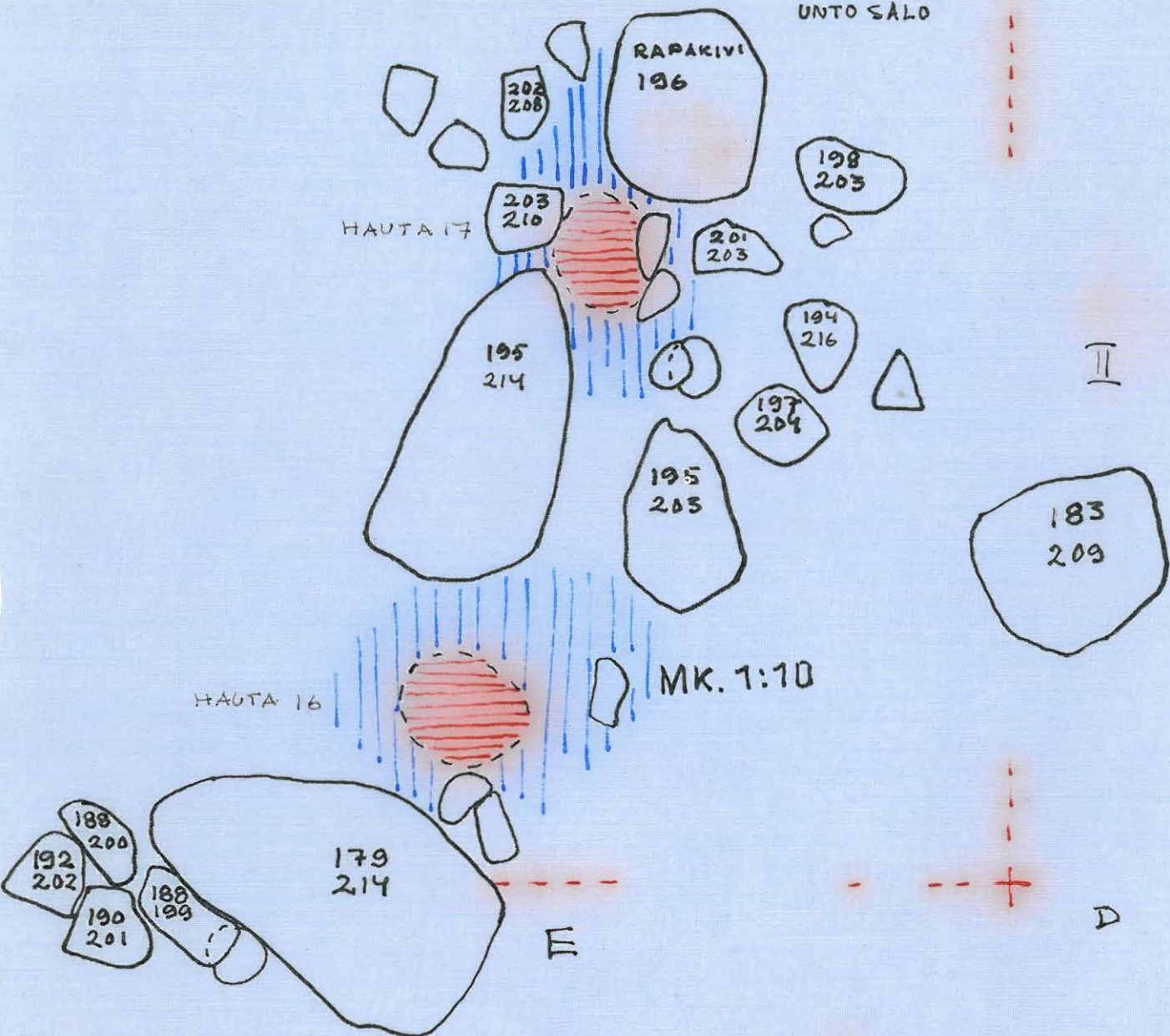

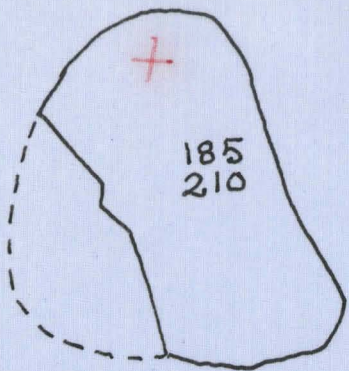
MK. 1:10

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

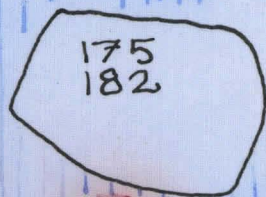
HAUDAT
16-17

KARTTA 2

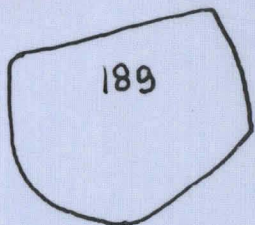
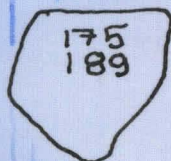
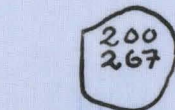

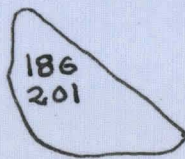
LAITILA
 SALO
 SONKKILA
 1959
 UNTO SALO
 HAUTA 16
 - " - 17
 KARTTA 1

 = HILLIÄ
 = LUUALUE

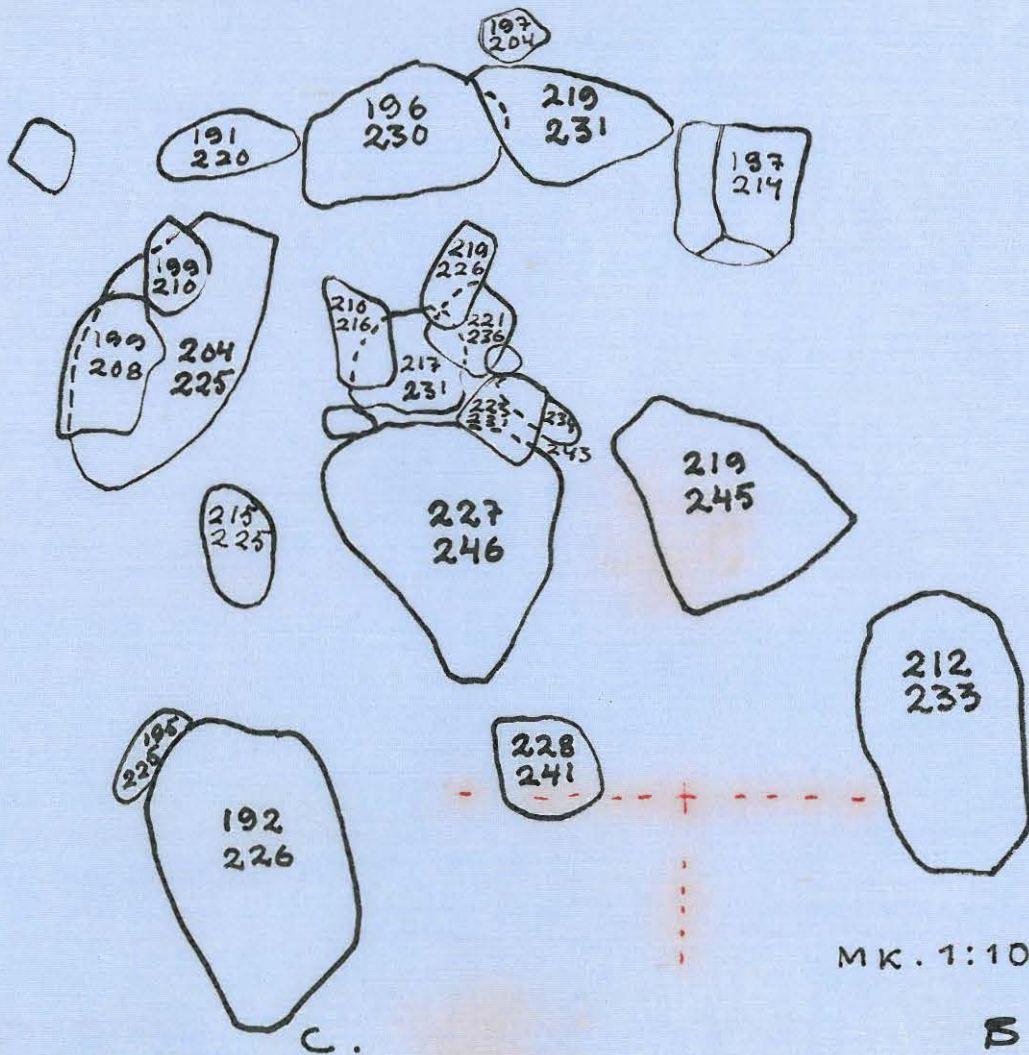
HAUTA 16
 E

D

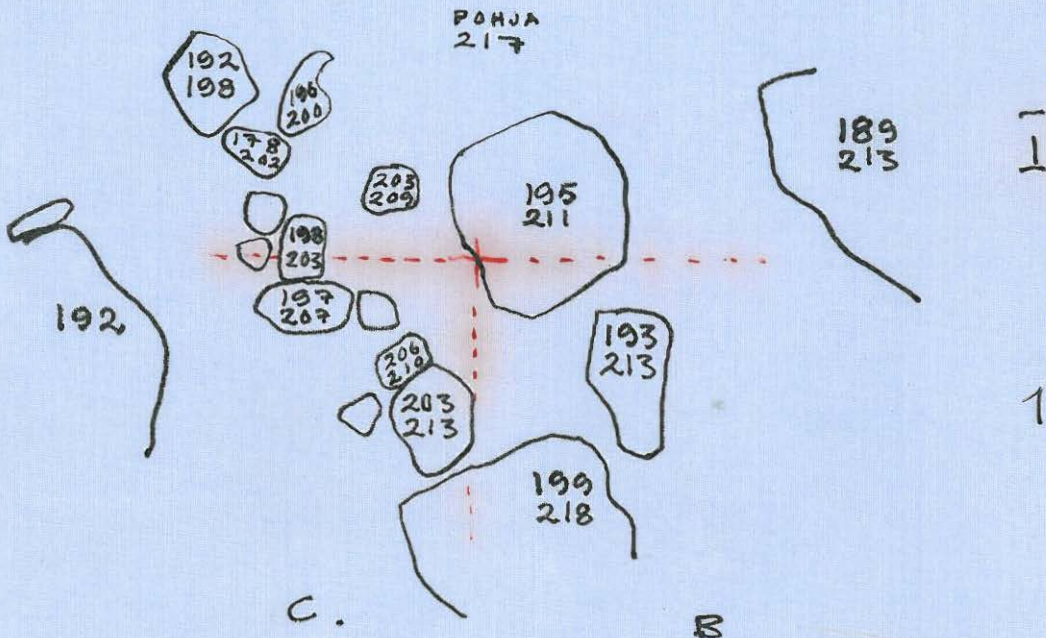
LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

HAUTA 15
KARTTA 3

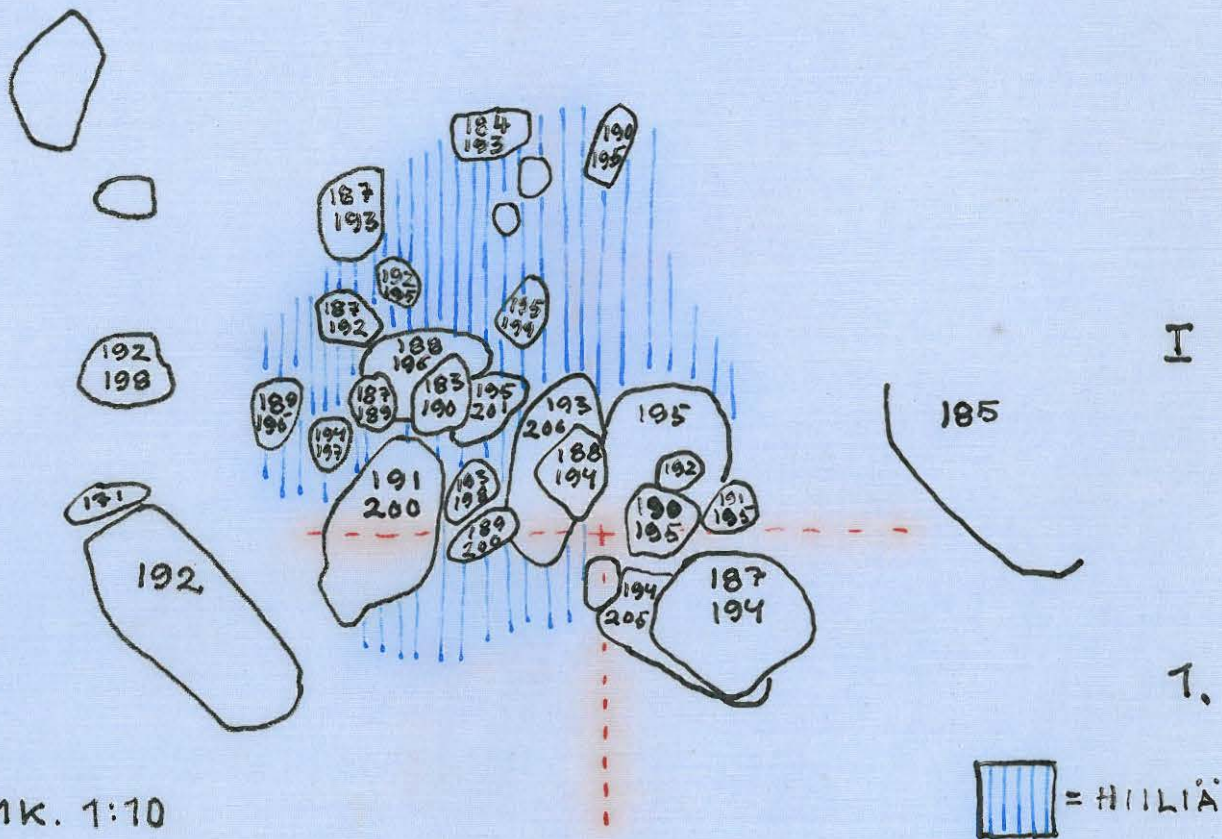
LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
VUNTO SALO

HÄUTAIS
KARTTA 2

LAITILA
SALO
SONKKIHA
1950
UNTO SALO

HAUTAIS
KARTTA.

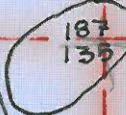
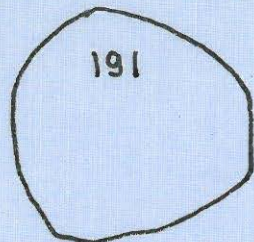

MK. 1:10

C.

B

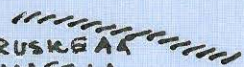
HAUTA 14
KARTTA 3

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTOSALO

I

MK.1:10

C. RUSKEAA MASSAA

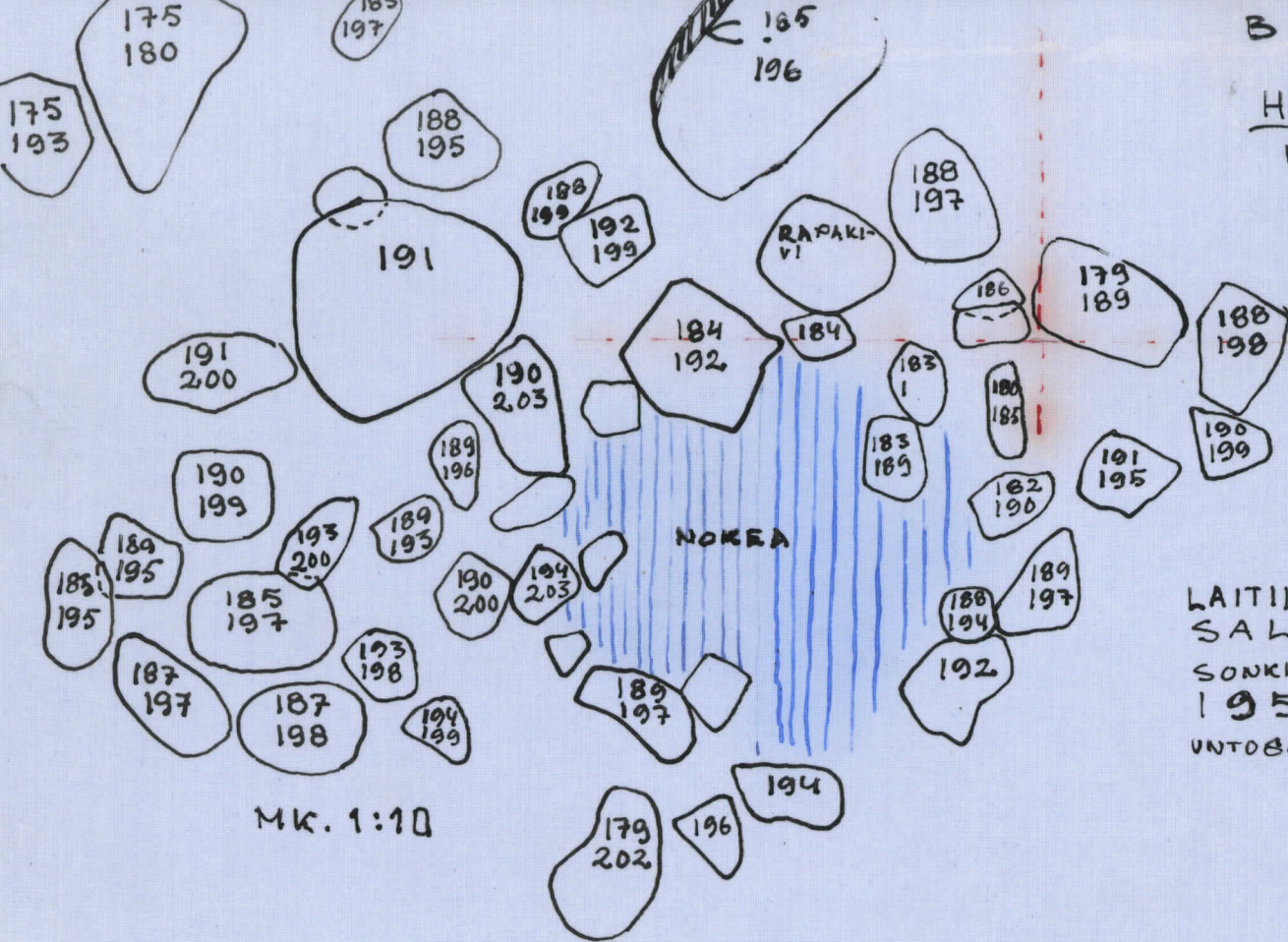
D.

B

HAUTA 14

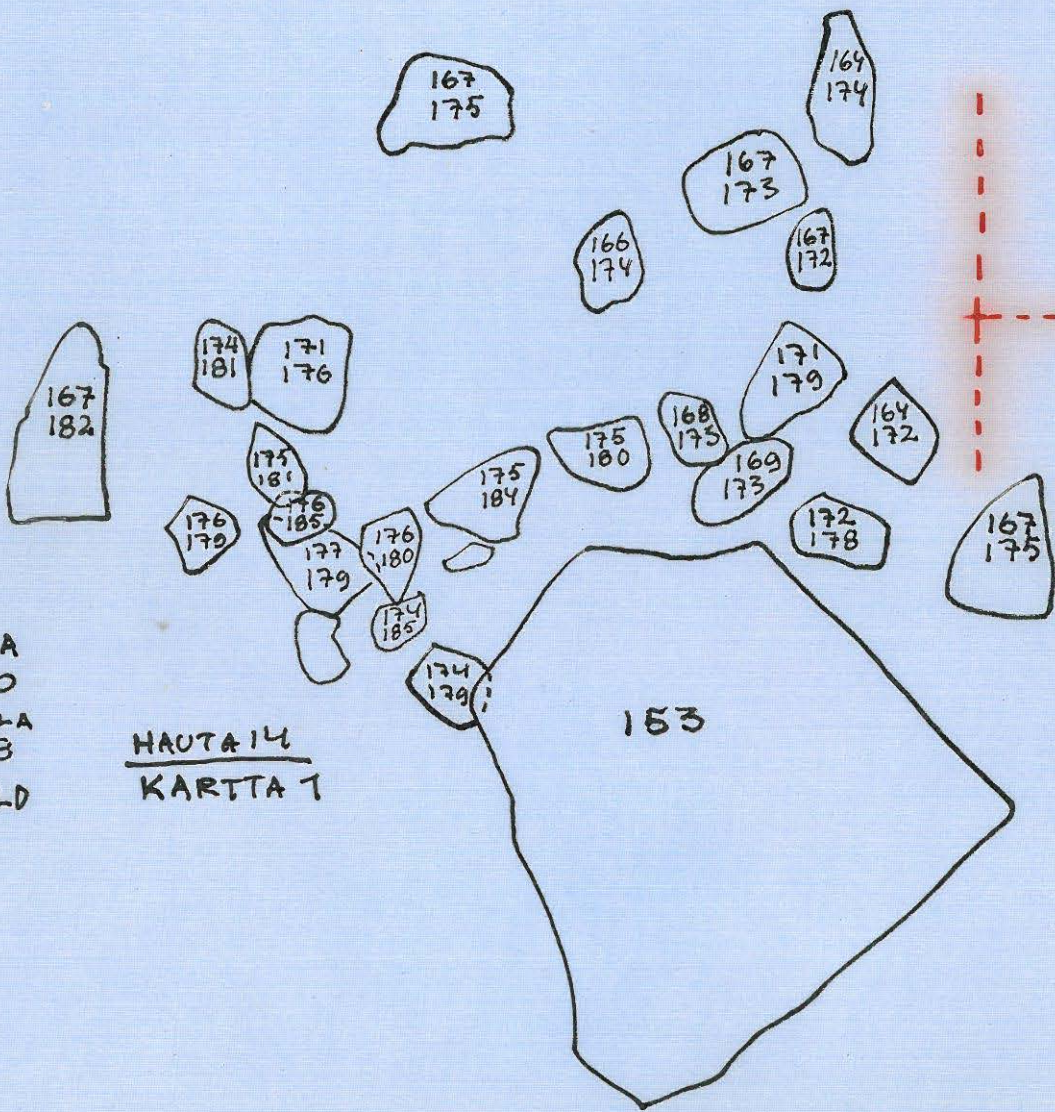
KARTTA 2

I

Mk. 1:10

LAITILA
 SALO
 SONKKILA
 1959
 UNTOBALO

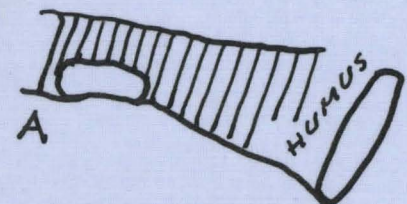

LAITILA
SALO
SONKILÄ
1958
UNTO SALO

HAUTA 14
KARTTA 1

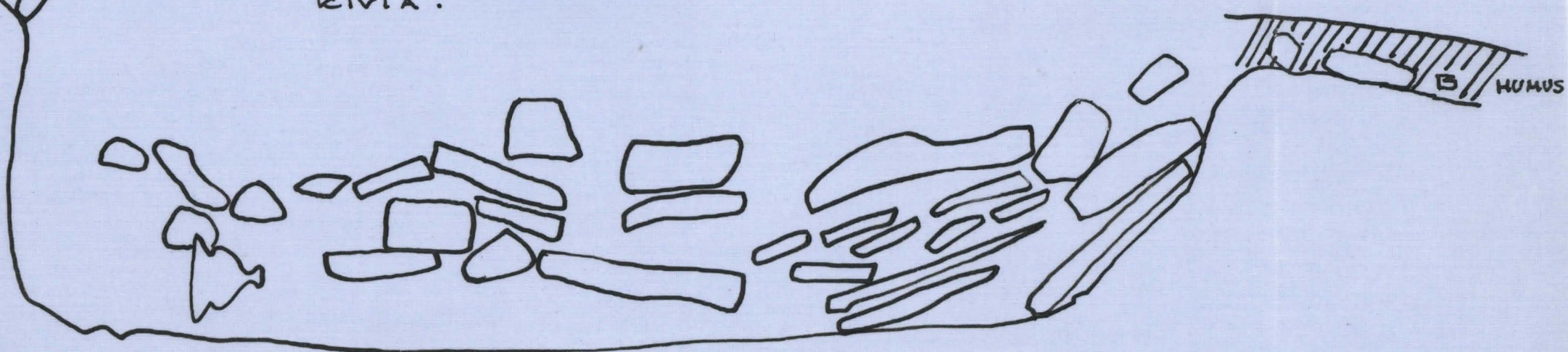
C.

MK. 1:10

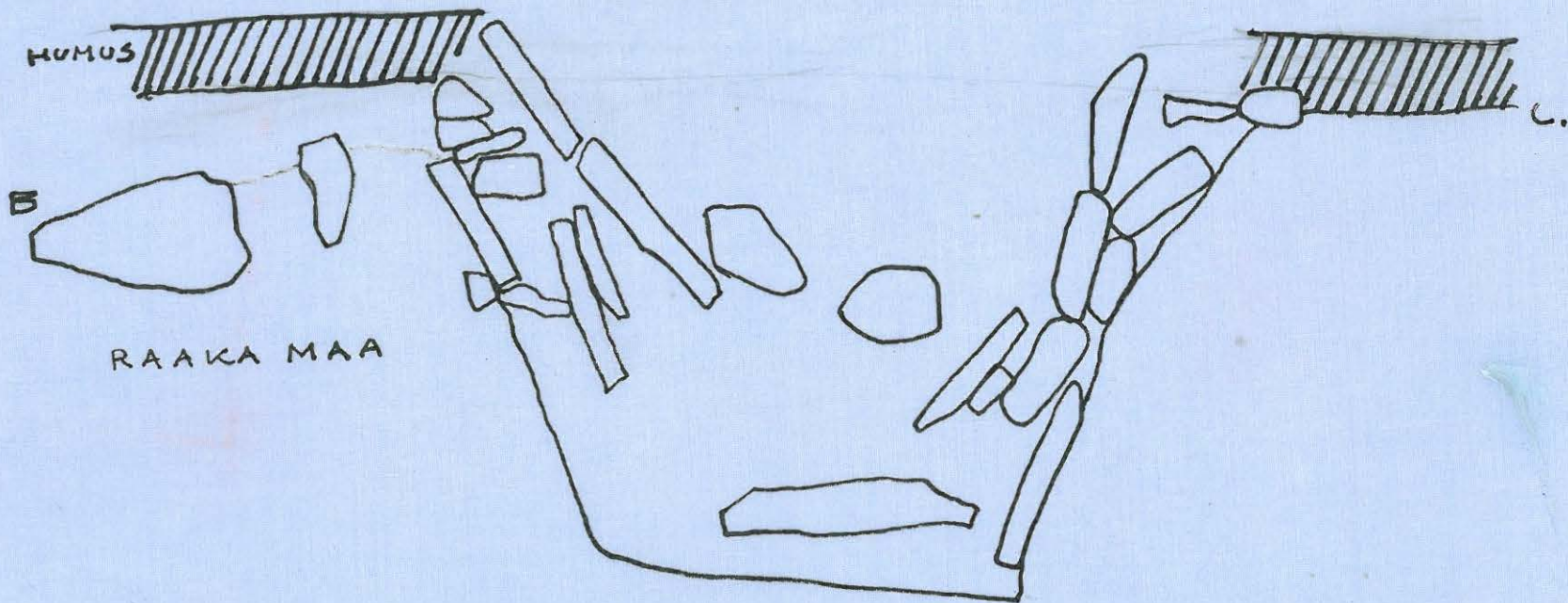
PITUUSLEIKKAUS HAUTA 13:STA
PIIRROKSEEN EI OLE
MERKITTY KARTTOJEN 1-3:N
KIVIÄ.

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO
MK. 1:10

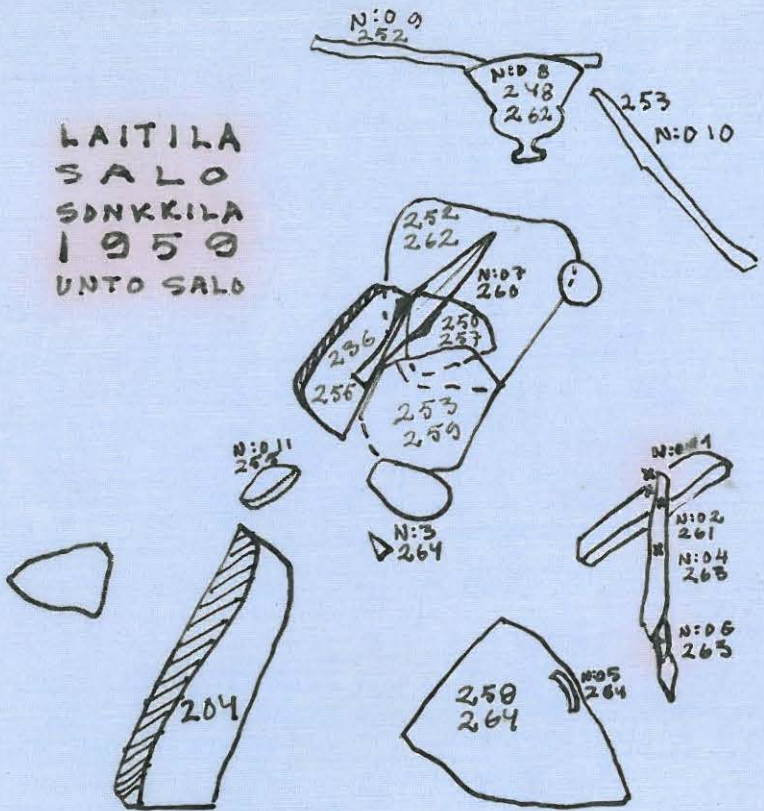
LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTOSALO
MK. 1:10

POIKKILEIKKAUS HAUTA 13:STA
PIIRROKSEEN EI OLE
MERKITTY KARTTOJEN
1-3:IN KIVIÄ

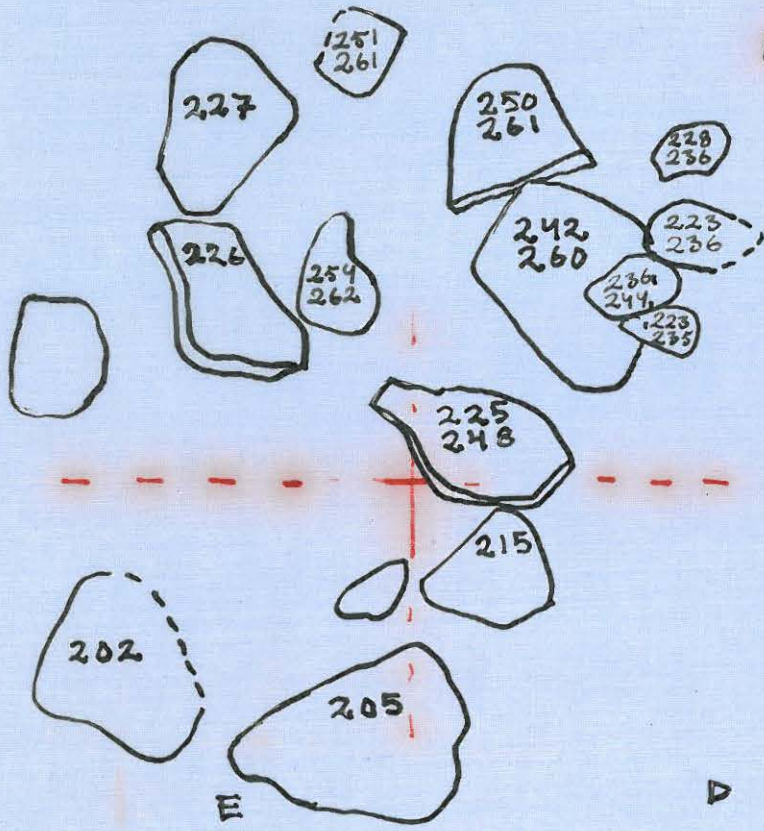
HAUTA 13
KARTTA 7

LAITILA
SALO
SONKKILA
1950
UNTO SALO

I

MK. 1:70

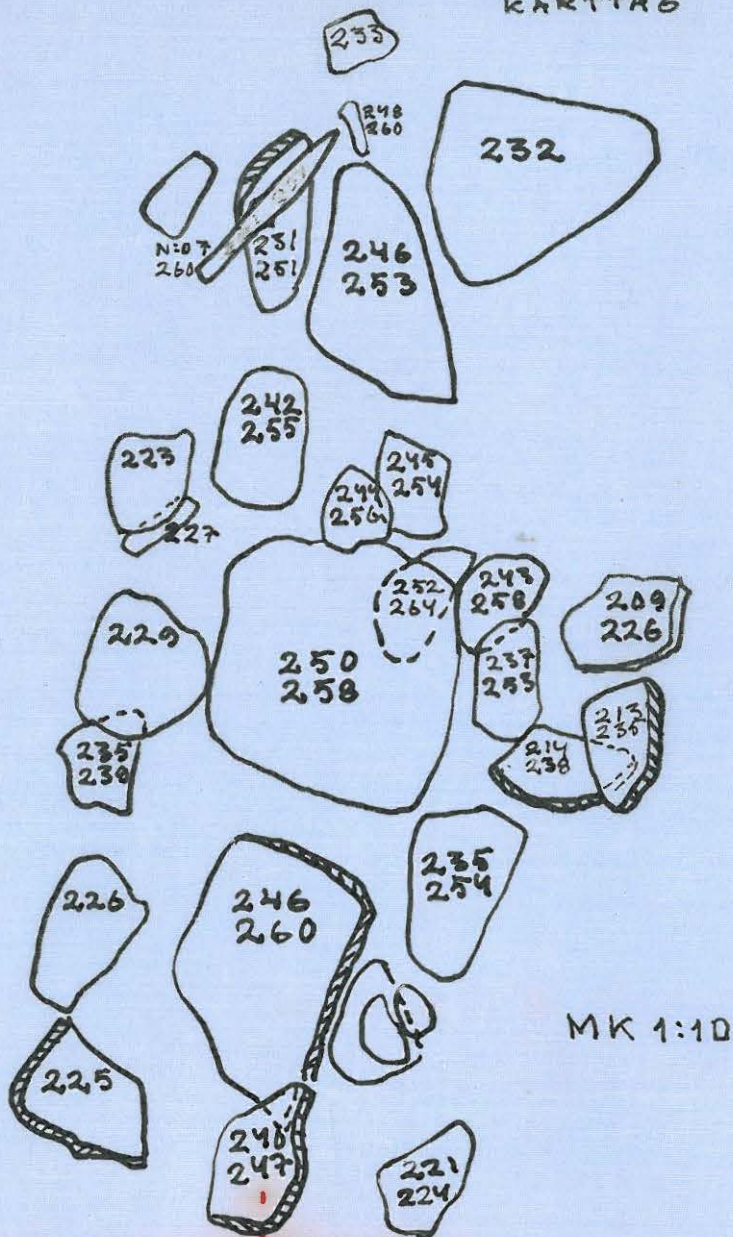
1

E

D

HAUTA 13
KARTTA

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

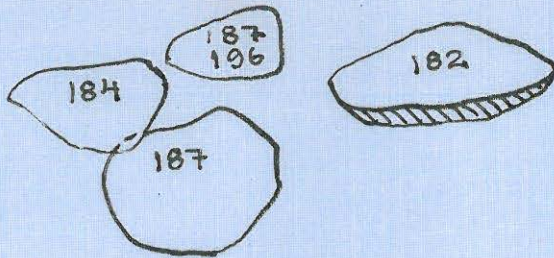

MK 1:10

E

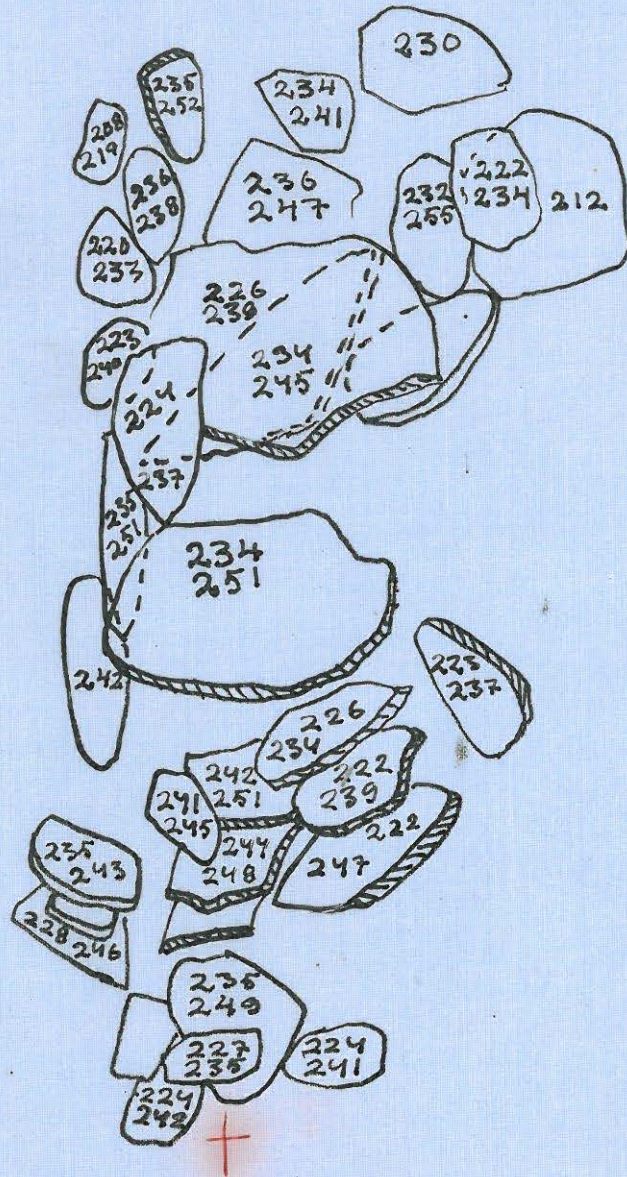
D

1

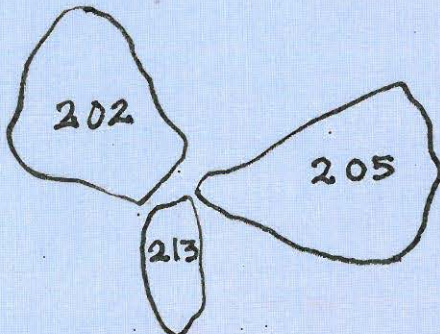

HAUTA 13
KARTTA 5

LAITILA
SALO
SONAKIHA
1950
VANTO SALO

I

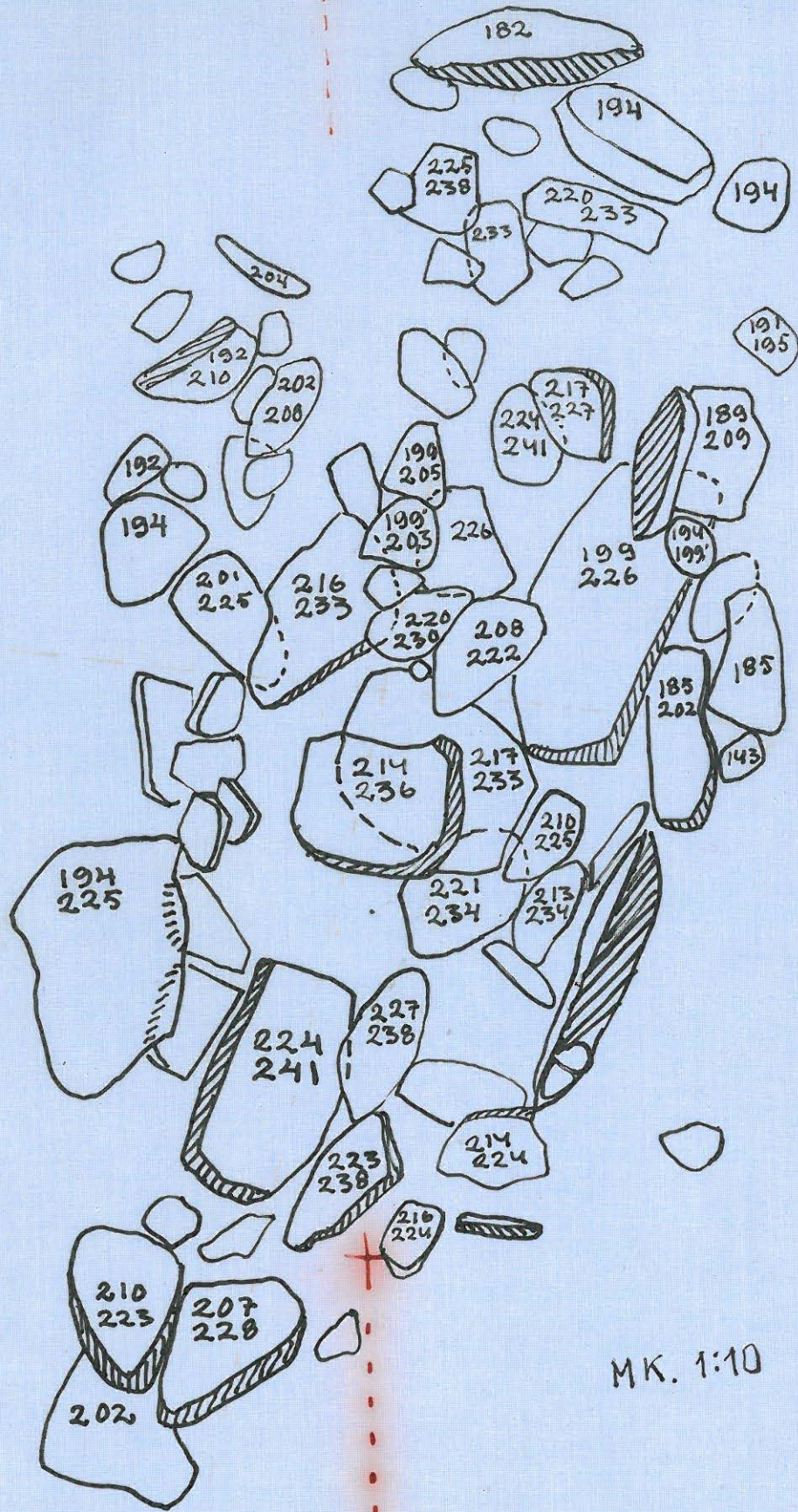
MK 1:10

1

F

D

LAITILA
SALO
SONKILAINEN
1953
UNTO SALO

PÖIKITTÄIS
PROFIILI

MK. 1:10

PITKITTÄIS PROFILI

I

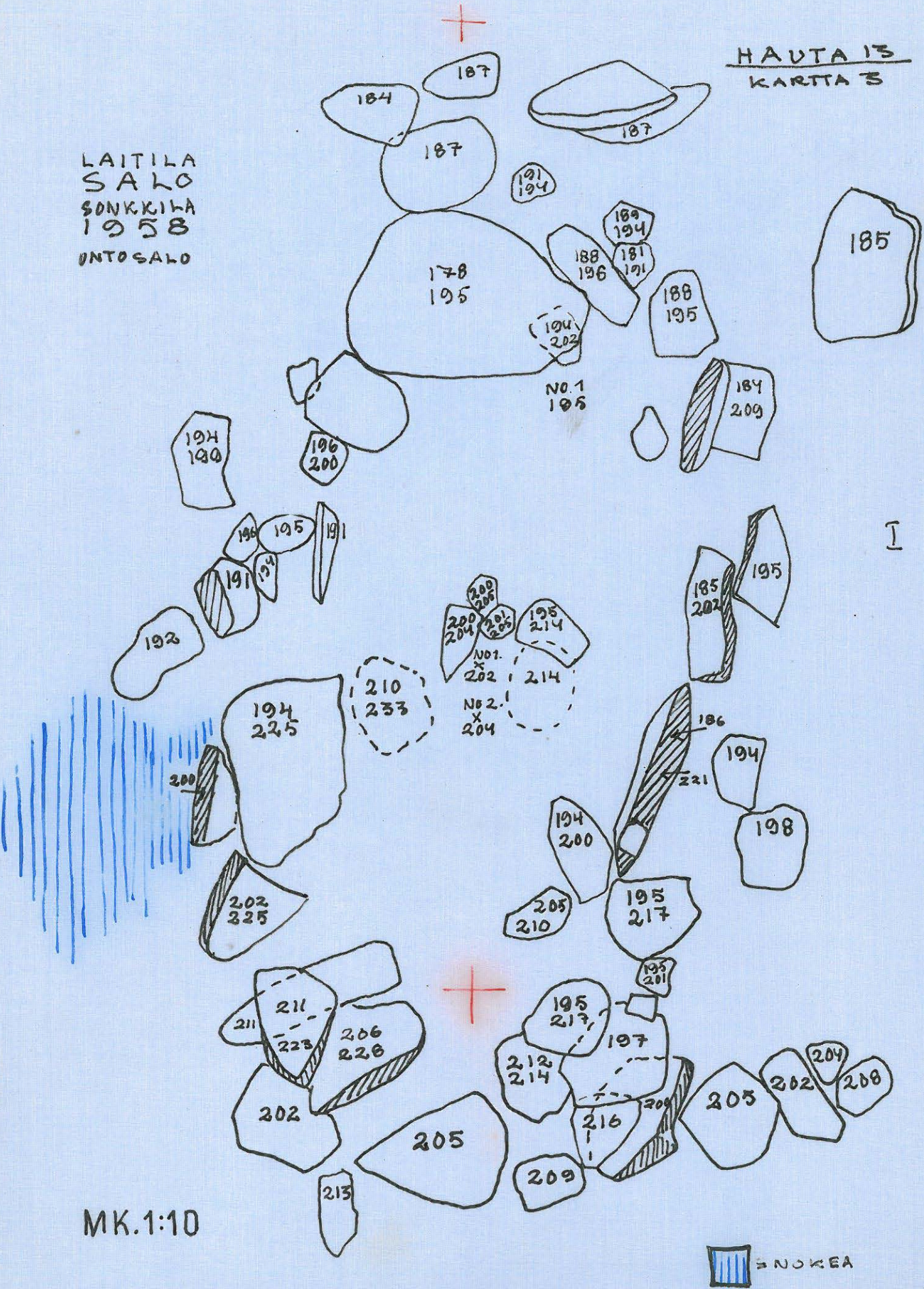
1

F

D

HAUTA 13
KARTTA 3

LAITILA
SALO
SONKKIHA
1958
UNTOSALO

MK.1:10

= NOKEA

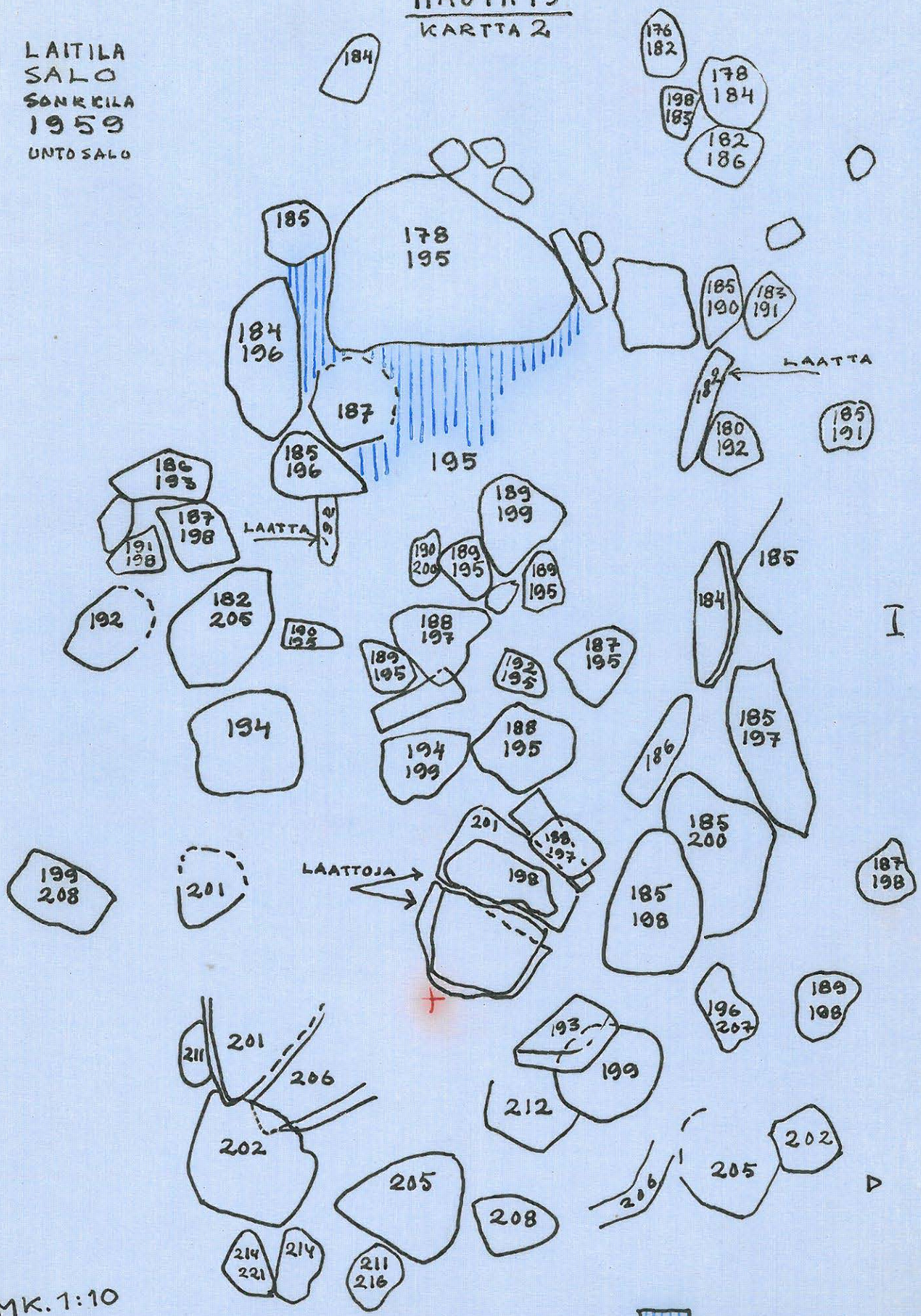
E

D

1.

+
HAUTA 13
KARTTA 2

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

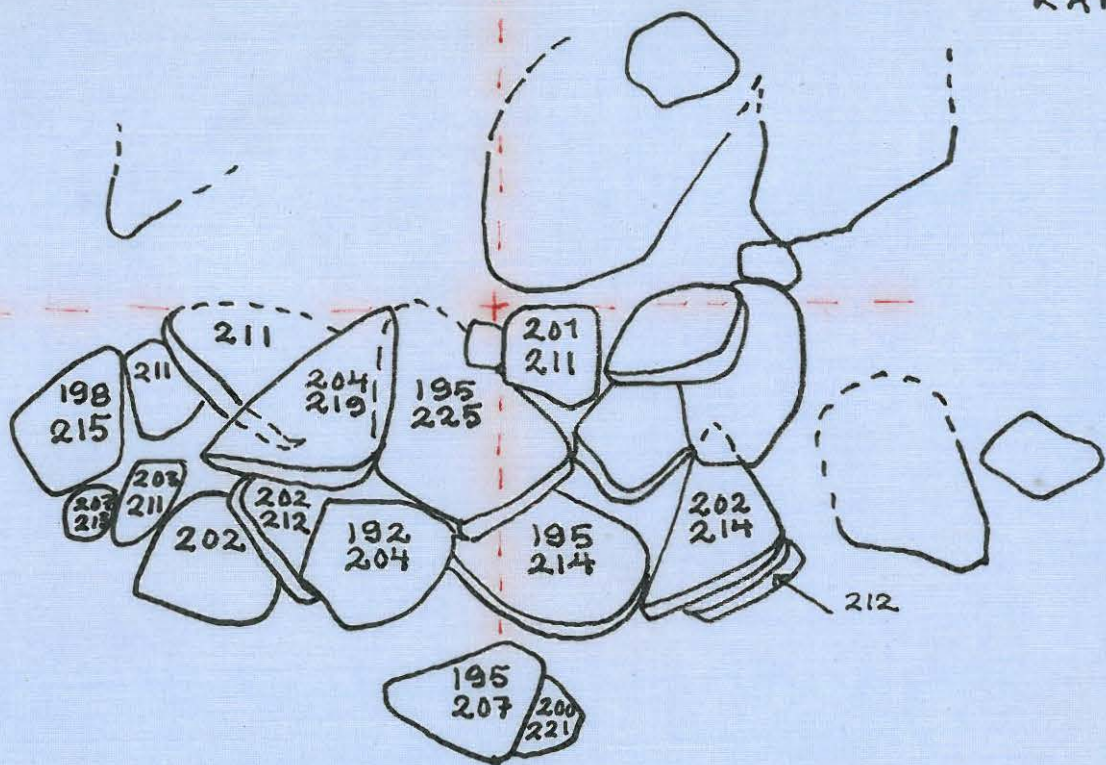
MK. 1:10

 = NOKEA

W

W

HAUTA 13
KARTTA 1.

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959
UNTO SALO

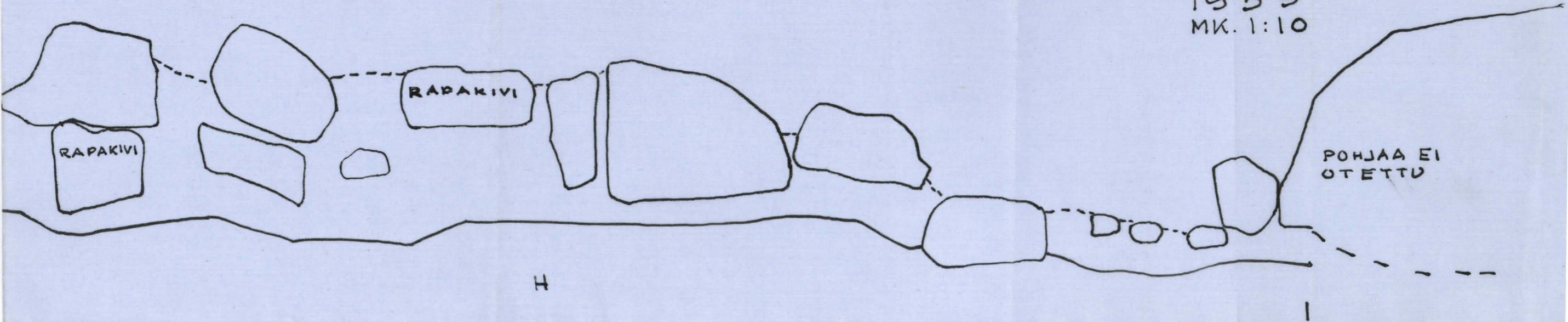
MK. 1:10

+

+

PROFILI F-G-H-1 2:N RUUDUISTA

LAITILA
SALO
SONKKILA
UNTO SALO
1959
MK. 1:10

RAPAKIVI

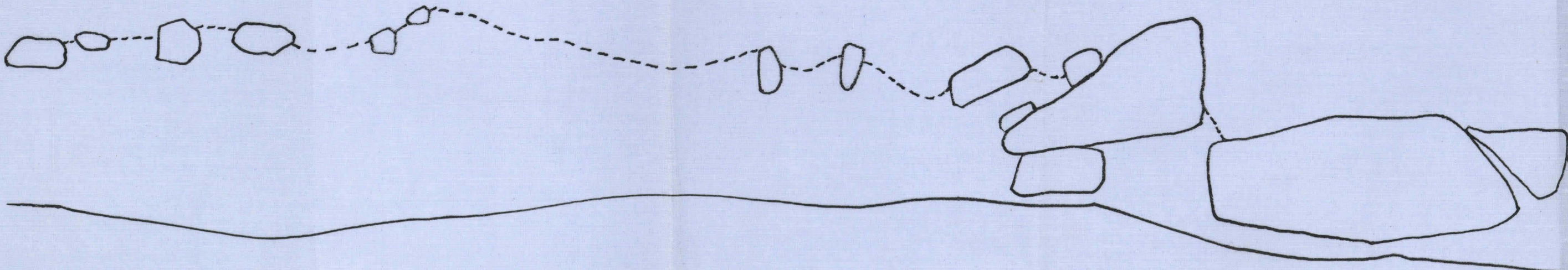
RAPAKIVI

DO

POHJAA EI
OTETTU

I

I

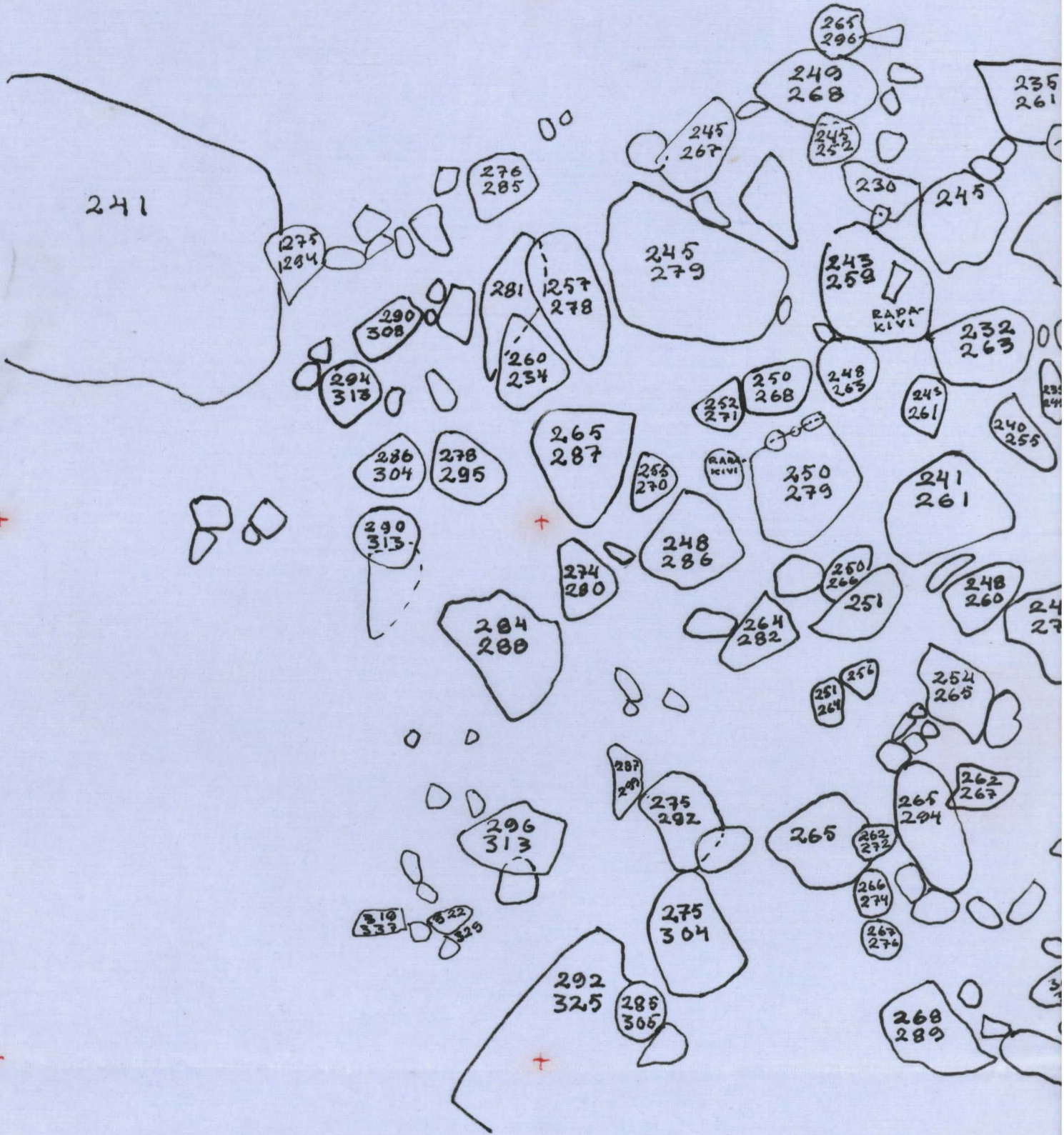
N. 10 SM:W DINTAKERROS POISTETTU

T

G

MK. 1:20

← 2 m. →

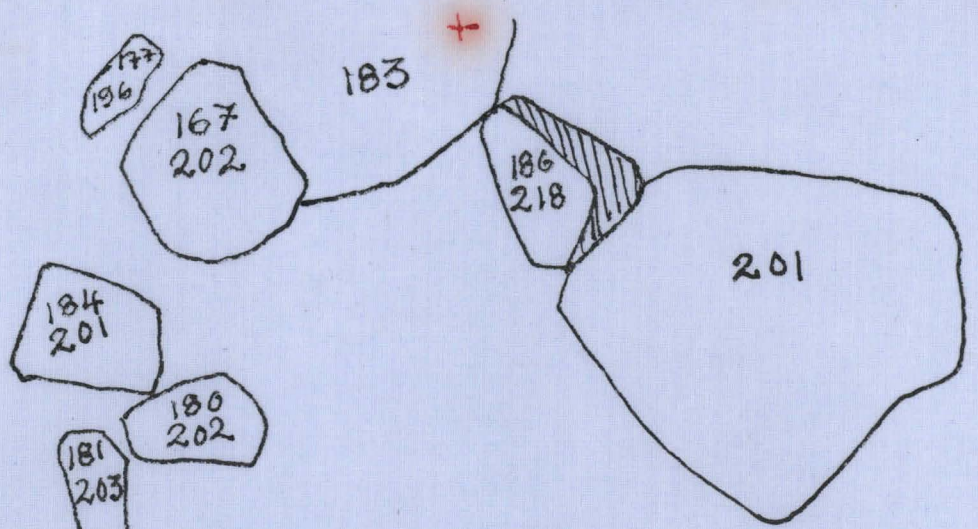
LAITILA
SALO
SONKILA
1959
UNTO SALO
ALUE B

 = LUUALDE

 = HIILIA

ELLA KIVIKOSKEN
KAIVAU 1938

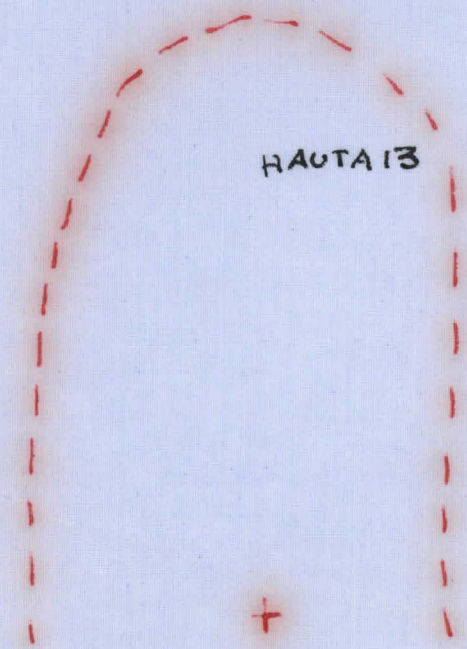

SORAN

HAUTA 17

HAUTA 16

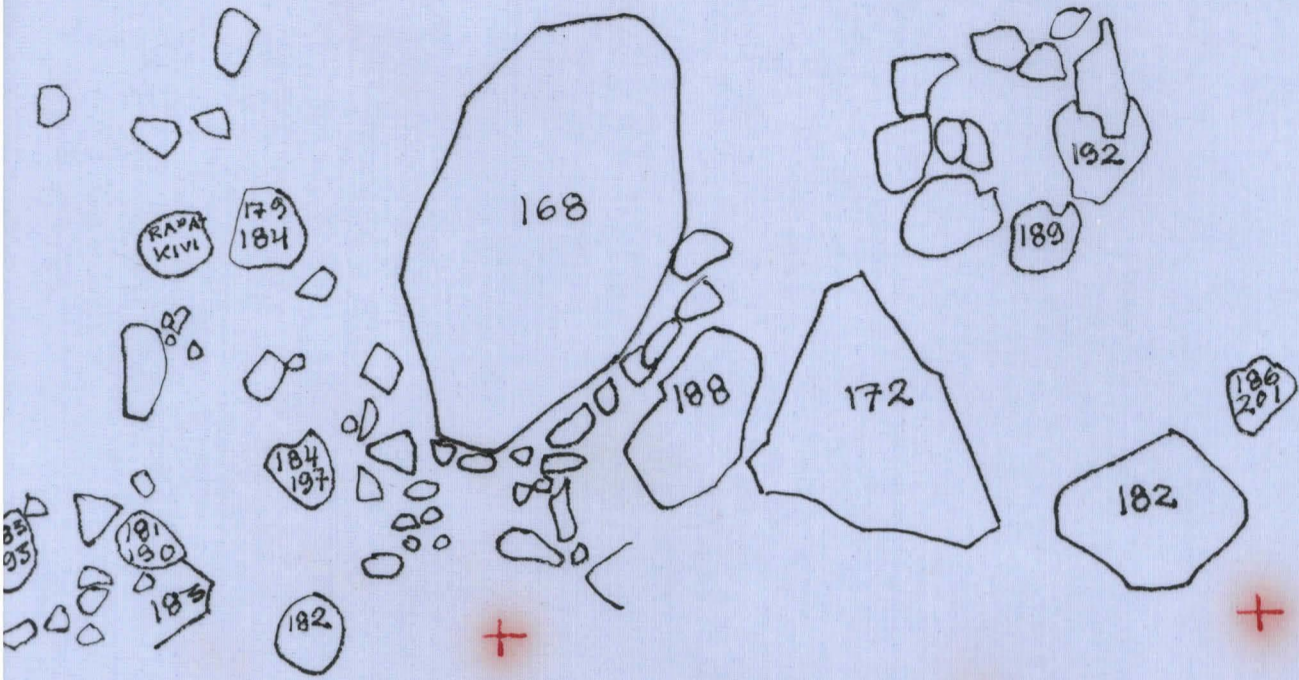
HAUTA 13

E

D

LAITILA
SALO
SONKKILA
1959

UNTO SALO
ALUE A
KARTTA 2

Mk. 1:20

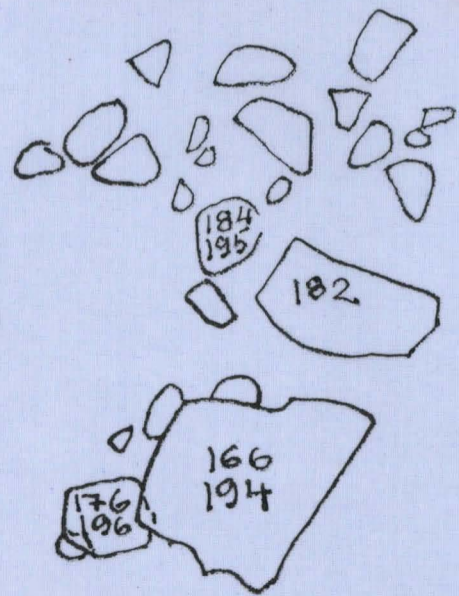

2 m.

PUNNASTA ASTI
NOEN SEKAISTA MAATA

HAUTA 14

HAUTA 15

C

B

A